

Árja postala
 Készítette in num.
 No. 224715/929.

Előfizetési árak:
 Havonta 110, negyedévre 320, fél-
 évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
 földi: Havonta 2, negyedévre 6,
 félévre 12, egészévre 20 dollár. Hír-
 detések díjazásáért. Az „UJ
 KELET” az erdélyi és bánági zsidó-
 ság egyetlen politikai napilapja.
 Cikkjeinek utánozmását csak a for-
 rás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ESZDŐPOLITIKAI NAPILAP

Ara 5 lej

Csütörtök, 1937. január 14.

5697 FV. XX. ÉVF.
 SEBATH 2. 10. SZAM

A spanyol polgárháboru után...

A szélsőjobboldali sajtó szerzte a világon, főleg a nemet és olasz propagandaminiszteriumok befolyására, azzal igyekeznek átírni a világ közvéleményét, hogy a köztársasági spanyol kormány kizárja a rekelőket semmi egyéb, mint a kommunista internacionale spanyolországi mozgózatának lezámítása a katonák és nemzeti spanyolországgal.

Spanyolországban azonban nem vörösök és fehérek, hanem a köztársasági demokrácia erői és a katonai parancsuralom hívei között folyik a borzalmas harc, melynek kegyetlen-ségeit és ormeit egyként vadóják mind a két harcoló felet.

Ha a demokrácia hívei és lapjai hangoztatták és hangoztatják ezt a minden átlás-fogiasztól mentes, ténylegi igazságot, akkor természetesen zsidó börtöncének és tizen-nyolcórás bolsevistának kiáltotta és kiáltja ki őket a szélsőjobboldali sajtója.

Úgy látszik, hogy a Denecek sorába most Eden angol külügyminiszter, a konzervatív part vezető egyénisége is belepett.

Kijelentette ugyanis: nem hiszi, hogy a spanyol polgárháboru lezajlása után Spanyolországban kommunista, vagy fasiszta uralom következessen, mert egyének sínes gyökere az ország lakosságában.

Edennek valószínűleg igaza van, mert Spanyolországban úgy a fasiszták, mint a kommunisták elenyésző kisebbségben vannak. Spanyolországban tehát a harc nem a kommunista, vagy fasiszta uralomért folyik, hanem a demokrácia és a katonai kaszt között dúdóg.

Hogy milyen végső eredménnyel, még nem tudhatjuk. De ennép csupán azt alapítjuk meg, hogy a spanyolországi vörös uralomról szolo híradások legalább is túlzások és nem nékülözök a tendenciát.

Mindenestre valószínűnek kell tartanunk, hogy Eden a szélsőjobboldali sajtótermekek-nél jobban van informálva s így neki is van igaza.

Ulster és Palesztina

Bernhard Shaw megint viccet csinált az angol politikából. Ez alkalommal azonban a cionizmus is benne van a játékban.

A dolog úgy történt, hogy a független angol munkáspárt a Palesztina-kérdés tanulmányozására kiküldött bizottság jelentésének egy példányát elküldötte az írónak is, azzal, hogy nyilatkozzék arról. A jelentés egyik lényeges pontja az a megállapítás, hogy az angol imperializmus sakkuzása volt a Balfour-deklaráció, az Indiába vezető út biztosítására.

Bernhard Shaw válasz helyett háromfelvonasos politikai vigjátékot írt.

Első felvonás: 1917-ben az angol külügyi hivatalban lord Balfour egy fiatal attaséval tárgyal a háború költségeiről. Megkérdi az attasét, nem tudnának-e kitalálni valamit a vegyészek a háború olcsóbbá tételére? Az attasé azt válaszolja, hogy Manchesterben van egy vegyész, aki tehetne valamit. Lord Balfour követeli, hogy azonnal mutassák be neki a vegyész. Az attasé azonban kijelenti, hogy az teljes lehetetlenség, — az illető zsidó. Hát Sir Herbert Samuel nem zsidó? És nem tagja a kabinetnek? Három órában belül itt legyen a kémikus! — szólott Balfour parancsa.

Második felvonás: Három órával később. Dr. Weizmann Chaim, a manchesteri vegyész lord Balfour előtt áll. Balfour hatjegyű számjegyet említ Weizmannnak, hogy bec-séssza a kormány rendelkezésére kémiai eljárását. Weizmann kijelenti, neki nem kell pénz. Lord Balfour nem érti a dolgot, azt hiszi, hogy valami félreértés történt. Ót arról informálták, hogy dr. Weizmann zsidó. Weizmann kijelenti, hogy ez igaz is, de neki mégsem kell pénz. Talán valami címet akar? — kérdi Balfour. Weizmann nemet mond. Balfour végül türelmetlen lesz és sürgeti Weizmann, hogy tulajdonképpen mit akar. Jeruzsálemet akarom, — feleli Weizmann. És Balfour kijelenti, hogy Jeruzsálem az övé. A harmadik felvonásban Shaw magánvéleményét közli a Balfour deklarációról: „Még egy Ulster! Mintha egy nem is volna elég!” (Ulster Irország északi tartomány, ahol heves harcok dúltak az angolok és az írek között.)

Shaw vigjátéka bizonyára érdekes és mu-

Felbomlott a felkelők frontja Madrid előtt?

Portugália kormánya elutasította Portugália ellenőrzésének tervezetét. Meg nem tudják, hogy Németország mikor válaszol az újabb angol jegyzékre

„Angliában nem hiszik, hogy a polgárháboru után fasiszta, vagy kommunista uralom következik Spanyolországban” — hangoztatta Eden

London, január 13. (Rador.) Eden tegnap este a londoni sajtótudósítók bankettjén mondott beszédet. Jobb jelszót — mondotta a külügyminiszter — nem tudok, mint a megértés jelszavát. Erre van szükség a világ mai helyzetében általában és különösen Anglia helyzetében. Neveléses lenne azt mondani, hogy Európában nem mutatkozik számos zavaró tényező. A spanyolországi helyzet továbbra is a legnagyobb nyugtalanságot kelti fel az egész világon. Azt hiszem, hogy a spanyolokra és csakis rájuk tartozik, milyen kormányzatot részesítenek előnyben. Ezért ellen-zünk minden beavatkozást a spanyol ügyekbe.

Egyesek azt hiszik, hogy a polgárháboru befejezése után Spanyolország elkerülhetetlenül fasiszta, vagy kommunista kormány uralma alá kerül. Mi nem hiszünk azt, mert együtt en-tett rendszernek sínes gyökere Spanyolországban.

nak egymással szembenálló felfogásu táborokra való felosztására irányul. Két ut áll a nemzetek előtt: a nemzetközi meg-értés kimélyítése, a népek közti szabad együttműködés, a kereskedelmi sorompók lebocsátásának utja, vagy pedig az ideológiai elhatárolódás. Az előbbieket utján járhatunk a nemzetközi helyzeten és növelhetjük a világ prosperitását és boldogságát. Ha ezen irányelvek ellen fogunk tevékenykedni, a világot szerencsétlenség-be rántjuk, amely sokkal nagyobb méretű lesz, mint az, aminek megrázkódtatásából alig kezdünk kievickélni. Ez az ut az örült ség utja lenne. Számunkra nem ez az ut, amit követni akarunk. Készek vagyunk minden lehető megtenni a gazdasági egy-üttműködés révén, hogy másoknak is le-hetőséget nyújtsunk arra, hogy bőségben legyen részük egy olyan világban, amely-lyen jobbé zsidóság ágyura.

Londoni jelentés szerint az ünnepek után a kormány ma tartott első ízben ren-des minisztertanácsot, amelyen Eden tett jelentést a nemzetközi helyzetéről.

London, január 13. (Rador.) A benem-avatkozási albizottság tegnap esti ülésén Portugália megbízottja kijelentette, hogy kormánya elutasítja Portugália nemzetköz-i ellenőrzésének tervezetét.

Franciaország szilárd magatartásának üdvös hatása a spanyol-marokkói kérdésben

Párizsi jelentés szerint mértékadó francia körökben úgy vélik, hogy Hitler kancellár megnyugtató szavai a spanyol-marokkói kérdésben igen örömdetések és ha az enyhülés fokozódik, tárgyalás alá lehet venni azokat az általánosabb kérdéseket is, amelyek jelenleg Franciaország és Németország között függöben vannak.

A Times párizsi tudósítója szerint Franciaországban az az általános benyomás, hogy továbbra is teljes éberséggel, figyelemmel kell követni minden ellentmondást, ami felmerülne a németek szavai és tettei között.

A Manchester Guardian szerint Franciaország szilárd magatartásának üdvös hatása volt. Németország most már tudja, hogy vannak határok, ameddig el lehet menni. Franciaország és Anglia léte-derkeit a párizsi kormány jól védte meg.

A Daily Telegraph foglalkozva a franciaországi helyzettel, megállapítja, hogy Blum és Delbos kormányuk létét tették kockára a spanyol benemavatkozás biztosítása érdekében.

Ma a francia miniszterelnök helyzete annyira szilárd, hogy el lehet monda-ni: egyedül van lehetősége a nemzetközi együttműködés kifejlesztésére egy politikai, mint gazdasági téren.

Berlin, január 13. (Rador.) Német politikai körökben nem tudják, mikor fog válaszolni Németország az önkéntesek kérdésében hozzátüntetett újabb angol jegyzékre. Bizonyosra vehető azonban, hogy a német kormány felfogása megegyezik az olaszéval az adandó válasz ügyében. Berlinben különben aggodalommal tekintenek a valenciai spanyol kormány azon szándékának megvalósítása elé, hogy naturalizáltatja a kormányerők oldalán harcoló összes külföldi önkénteseket.

Kifáradtak a felkelők

A Havas madridi jelentése szerint Franco tábornok csapatait ismét teljes sikerrel tartóztatták fel Madrid küszöbén. A köztársaságiak tegnapi ellentámadása megbomlasztotta a felkelők frontját. Valószínű, hogy a zendülők tulgyorsan nyomultak előre és (Folytatás a 10-ik oldalon.)

Harc a bálnakért

Régóta ismert tény, hogy az elefántok, ha érzik pusztulásuk közeledtét félrevo-nulnak egy közös, rejtett zugába a vadon-nak és ott mulnak ki. Kevesen tudják, hogy egy-egy elefánttemető birtokáért még a közelmúltban is véres csaták és hatalmas üzleti tárgyalások zajlottak le. Ez természetes, hiszen például a kongóbeli Zimba falu környékén felfedezett elefánt-temetőben talált agyarak összértéke jó-val meghaladta az egymillió belga fran-kot, de mivel a temető pontosan a rodéziai angol határon van, a belgák csak nagy kí-nal tudták megszerezni a temető kiakná-zási jogát és vele a szép jövedelmet.

Ha elefánt temetőkről beszélhetünk, ugy szép számmal vannak bálnatemetők is a tengerekben. Ugy látszik, minden nagy állatban meg van a nyugodt ki-mulás utáni vágy, mert a bálnák is, ha kiöregednek, ösztönüket követve, csalá-dostól elvonulnak és utódaik szemeláltá-ra bucsuznak az árnyékvilágtól, melyben a sors megkímélte őket a szigonyoktól. A déli Shetland szigeteken, közel a Délsark-vidék szinte megközelíthetetlen jégvidéké-hez, találták a legelső bálnatemetőt 1922-ben. Ugy jöttek rá, hogy hónapokon át ha-talmas olajtartályokat láttak a vizen usz-kálni és mivel tengeralatti kőolajforrások-ra gyanakodtak, kutatni kezdtek, míg az-tán ráakadtak a Földgolyó egyik legvihar-osabb sarkában a bálnatemetőre.

Szász és száz óriásállat tetemét találták itt. A sóvíz és száryú fagy évtizedeken át épségben őrizte meg a hihetetlen ará-nyu hus és zsirhegyeket, amelyet az egy-más hegyén-hátán fekvő bálnák alkottak. A Brit Bálnatársaság szerint ez az egyet-len temető közel hatszáz ezer font hasznót hajtott.

1922 óta vagy husz újabb bálnatemetőt kutattak fel olyan helyeken, melyeket mindennemű járomü és maga az ember is messze elkerült a zátonyok, áramlások és örökös viharok miatt. Így esett, hogy a legtöbb temető jelenleg a dánok birtoká-ban van. Grönland ugyanis dán birtok, már pedig a Nagy Hallgatás Országának partvidékén, Jan Mayentől északnyugat irányban gyülekeztek össze a legnagyobb számban az elmulással vívódó, kivénhedt bálnák, hogy bevegék magukat hozzáfér-hetetlen sziklapadok közé és ott pusztul-janak el teljes nyugalomban. A déli föld-tekén viszont a Kerguelen-szigetek táján találtak ilyeneket nagy számmal.

Mikor tavaly az abesszini háboru miatt Olaszország ellen meghozták a szankciókat, az olaszok mindent elkövettek, hogy megfelelő módon védekezzenek a megszo-rítás ellen. Így vetődött fel az ötlet, hogy fel kell használni valamennyi lehetőséget az olaj- és zsiranyagok megszerzésére, többek között így kerültek szóba az olasz kézen levő és a Tüzföld környékén vadász-gató bálnahajók is. A bálnából ugyanis közvetett uton éppen kilencvenhatféle anyagot lehet készíteni, beleértve az éget-hető olajtól a legdrágább balzsamig és a kenőzsirtól a jódos-bromos gyógyszerekig számos, igen hasznos és nélkülözhetetlen vegyszert, amely célirányosan pótolja, ha kell, magát a petróleumot is.

Ez év februárjában történt, hogy a déli Shetlandokon egyszerre három bálnate-metőt fedeztek fel angol vadászok. Ezt a három temetőt az olasz társaságok egyike vette meg négy millió liráért abból a cél-ból, hogy kitermelését azonnal megkez-dje. Ugyanekkor nyolc grönlandparti teme-tőt is vásároltak. Senki sem sejtette, hogy ezalatt otthon a vegyészmezők éjt-nap-palt összetéve törték a fejüket azon, mi-ként lehet a bálnaszármazékokból a szank-ciók által elvont kőolajat és annak gyár-tási változatait pótolni. Ugyanakkor, ami-

ünetelés
 ban
 andzsák tö-
 tetést ren-
 ok tegnapi
 ötezer pa-
 utókon és
 . Az összes
 ztatták
 mpész-
 et
 lapok jelen-
 rágal, kassai
 nyomoznak
 pézsz-ügyben,
 gy kis bécsi
 rtóztatták a
 enars nevű
 Sklenars tör-
 millió cseh-
 zgó
 aja
 s teljesen új
 (paródia.)
 magyar, an-
 el szám.
 LAMM.
 dés!
 kioszkban és
 ban
 Göring fele-
 ahol Musso-
 ogat Nápoly-
 külföldi”
 böző
 közli munka-
 közzé, hogy
 900 ezer
 zülőföldjükön
 erika fogadta
 honnan szár-
 na, Francia-
 kádó R. E.
 L. Pop 13

Mint egy vasabroncs

a mell
körüli

Igy érzi a légzésnél az érelmeszesedésben szenvedő. A szédülési esetek, fülzúgások, stb. mellett a légzési nehézségek a 40 éven felüli kornál már az érelmeszesedés jelenlétét is jelentik.

Az egyetlen gyógyszer, amely ezen betegség összes tünetaira erősen hatással van a Dr. Mladziejewsky-féle Sklerolsyrup.

Sklerolsyrup oldja a vérerekben a meszes-savat.

Ilyen módon a vérkeringés újra normális lesz, a szív nyugodtan tovább dolgozhat és sorjában eltűnnek az érelmeszesedés minden tünetei.

Diabetikusok Sklerolsyrup „D”-t vesznek, mely cukor nélkül készült. Kapható minden gyógyszertárban és drogériában.

kor kieszték a tejből készített gypjuszövet problémáját: megérkeztek az első „bűzhajók” a nápolyi kikötőbe és elképzelhetetlen tömegű, bálnaszírral telt hor-dót raktak ki.

Csak most tudjuk meg, hogy a Nápoly egész környékét megfekvő büzt nem szagolták hiába a jó városiak. Eltekintve attól, hogy a bálna-hajók megérkeztek óta a nápolyi öböl haltermelése háromszorosára emelkedett, mivel a halakat a rettenetes büz szinte szuggesztív erővel vonzza az öbölbe, ma már a meghódított abesszinek nagyrésze bálnából készült világítóanyagokkal igyekszik megismerkedni. Sikertől a bálnaszírból teljesen szagtalan, a kö-lajnál sokkal jobb olajat előállítani! Nem kell megvárni többé évezredek mulását, hogy a tengerfenékre, vagy a vadon mo-csaraiba süllyedt állati tetemek petróle-umforrások alapját képezzék.

A bálnafeldolgozás tudvalevően egyike a legnehezebb munkáknak. Erre a célra az olaszok, akik ösödök óta hozzászoktak a halkereskedelemmel járó munkákhoz, fö-lötte alkalmasnak bizonyultak. Ma már hetvennél több bálnahajót közlekedtet Olaszország a világ legkülönbözőbb ten-gerein, a temetőket maga dolgoztatja fel, sőt arról is szó van, hogy az olaszok meg-vásárolják a dánoktól az egész grönlandi Scoresby-fjordot és ott hatalmas olajgyá-rakat állítanak fel.

Ha ezt a területet meg tudják szerezni, akkor elmondható, hogy a világ összes ismert bálnatemetői olasz kézre kerülnek. Kiderítették ugyanis, hogy a déli féltekén kiöregedett bálnák képesek többször tize-zer mérföldes utazásra és mindig észak felé húznak el s csak a legtrikább esetben maradnak a Shetland-szigetek környékén, melyeket egyébként a mohó kitermelés a közelmúltban annyira megzavart, hogy több bálnatemetőre aligha lehet ott számi-tani.

A dánok, akik semmi hasznot sem huz-nak az örök jéggel borított grönlandi gyarmatból, Vörös Erik örökségéből, kész-séggel mutatnak hajlandóságot az olasz ajánlat elfogadására. Ha az üzlet akár bérlet formájában is létrejön: új felfede-zések elé kerül a világ vegyipara, de ugyanakkor a bálnaszir körül épp olyan konfliktus árnyéka húzódik meg, mint a petróleummezők körül.

Hőágyeim
Báli, estélyi kikészítést legtökéletesebben végez

ELLA
KOZMETIKA

CLUJ, Regale Ferdinand 11. emelet (Gólya palotában).

Oroszország, a „szovjet hazafiság” ideológiájának állama

Sztalin új alkotmánya termidori korszakot teremtett meg a szovjetben. Az új szovjet-ideológia kialakulásának érdekes története

Oroszországnak, hogy Németország ellen védekezzék, hadseregére van szüksége. Hogy hadserege legyen, fel kell támasztania a hazafiságot. Hogy a nép szeresse a hazát, meg kell adni a jogait: ez a célja és lényege az új szovjet-alkotmánynak. Erről a témáról ír rendkívül érdekes cikket párizsi tudósítás nyomán a bucaresti „Le Moment” legutóbbi száma.

Ha egyik napról a másikra Oroszország a hazafitúi érzés újjászülését támogatja, egészen bizonyos, hogy azt elkerülhetetlen és nagyon fontos szükségesség hatására teszi. A japán és német imperializmusok közé élve, a szovjetnek most nem a világforradalom harcossaira van szüksége, hanem nemzeti hadseregére, mely megtudja védeni területi egységét. Ezt a hadsereget a moszkvai kormány majdnem teljes egészében az imperialista haderők mintájára teremtette meg. Visszaállította a ranglétrát, a kitüntetések, az egyenruha tekintélyét, a felvonulásokat, a pompát, a parádákat. Lehetetlen volt, hogy ezzel egy időben ne ruházták volna fel a hadsereget a kellő morális és szentimentális fegyverrel is.

A fatalista muzsik

Ha *Tukacsevszki* marsallnak hinni lehet, Oroszország elhanyagolta a hazafiságot a szovjetforradalom előtt. Nem kívánunk foglalkozni ezzel a furcsa megállapítással. Mindazonáltal el kell ismerni, hogy a hazafiságot a cárizmus alatt kiszajátotta magának az orosz társadalom elitje, míg a paraszttömegek, akik nem érezték át a nemzeti egység tudatát, hagyták magukat lemészárolni a cárizmus iránti lojalitásból. A császár eltűnt és ennél semmi nem volt alkalmasabb a defetista propaganda számára, hogy a muzsik egótizmusát és fatalizmusát kihasználja. „Mi az Uralban, Szibériában, a Volgánál élünk — mondták a katonák, mikor elhajították fegyvereiket — mit érdekelnek bennünket a Balti-államok, Galicia és Konstantinápoly. A forradalmakban gyakorlott szovjetnek nagy erőfeszítésre került megakadályozni, hogy ez a lélekrombolás ne forduljon egy napon ellene.

Uj bálványt kellett adni a tömegeknek a ledöntött trón helyébe és meg kellett találni a különböző népek és tartományok szeparatista törekvéseinek ellenszerét. Autonóm államokat teremtettek és ezekben megteremtették a regionális hazafiságot és ezt fűzték össze föderatív hazafisággá. Ha a rendszer valóban megvalósította azt, hogy egy kirgiz és egy tatárt szovjet-nacionalistává alakított át, de úgy, hogy az ember kirgiz és tatár is maradt egyben, úgy Sztalin valóban megoldotta Orosz ország legégetőbb problémáját.

Az új hazafiság ideológiája

De nem célunk most ennek a kísérletnek sikeréről, vagy esetleges csődjéről elmélkedni, egyszerűen csak meg kell állapítanunk, hogy óriási erőfeszítések történtek, hogy egységbe tömörítsék az országot egy esetleges nemzetközi konfliktussal szembeni ellenállásra. A külső veszély tudatában a szovjet legutóbbi kongresszusa nem volt egyéb, ahogyan azt a Pravda is megírta, mint vádbeszéd a hitlerizmus ellen. Módszeres vádbeszéd volt, magabizással teli és a nagy paraszttömegek együttérzésének tudatában. „Könnyebb egy disznónak a menybe jutni, mint Hitlernek Ukrajnába behatolni” — mondotta Kievben Kis-Oroszország köztársasági elnöke. És ezt a mondatot az ukránjai szovjethadsereg egy népes küldöttségének lelkes magatartása festette alá.

A megsértett tradíciók

„A haza megvédése szent kötelessége minden polgárnak.”

Ez a rövid mondat az új alkotmány 139. szakaszában olvasható és ez a mondat fejezi ki, hogy a szovjet szellemében most újra uralkodik a történelmi folytonosság és az évezredek Oroszország ideológiája. Nemrégben meg érdemnek számított, ha

valaki a polgári Oroszország szokásait gunyolta. Ma gyakran megtörténik, hogy hasonló kísérleteket felségértés számba vesznek. A leghíresebb és legkommunista szovjetíró: Demjan *Bedny* nyilvános meghurcoltatást kellett, hogy elviseljen, mert legutóbbi darabjában a régi Oroszország mithológiai hőseit közönséges banditáknak állította be, akiket részeg és züllött figurákon keresztül rajzolt meg. A darab megcenzúrázásáról és betiltásáról kommuniké is jelent meg, mely olyan mondatokat tartalmazott, hogy *Bedny* „gunyolta a nemzeti történelmet”, „megszentségtelenítette a népi époszt” és „hamisított egy olyan nagyfontosságú eseményt, mint a kereszténységnek Oroszországba való bevezetése volt.”

De a haza ideológiai rehabilitálása nem jelenti egyben azt is, hogy a szovjet lényegében megváltoztatja a materialista szellemet, amelyet fennállása óta a lakosság nagy tömegeibe sikerült belenevelnie. Viszont az is igaz, hogy az orosz proletáriátus még nem látja megvalósítotttnak a szocialista társadalmat és még nem érkezett el annak az ideje, amikor a muzsik eljuthat a nemzeti egység tudatáig. Ahhoz hogy Oroszország eljusson az egységes haza nivójára, ahhoz az kellene, hogy előbb sikerülne megvalósítani a „vörös paradicsomot” a földön...

Az új Thermidor

Azzal, hogy az új alkotmány a polgárnak biztosította az ingatlan birtokjogát és kihasználását, sőt elismerte azoknak örökösödését is, a sztalin „Magna Charta”

gazdasági vonatkozásban Thermidor feltámadására emlékezett. A szovjetvezetők sokkal realistábbak, semhogy ne értenék meg, miszerint a prosperitás sokkal inkább megragadja a tömegeket, mint „a trackijista mérgezés”. Miután pedig a trackijizmus, a „baloldaliaskodás betegsége”, mely nemcsak a kommunista egyedet, hanem a már marxista keretekben elhelyezkedett nagy tömegeket is érinti, a rendszernek most meg kellett teremtenie azt az eszközt, amellyel a nagytömegeket a politikai befolyások alól kivonja. Egy alkotmány azonban nem áll meg, pláne egy olyan „zseniális alkotmány”, amilyenek Oroszországban a Sztalint minősítik. A szovjetalkotmánynak meg kellett oldania és kielégítő alapokra kellett fektetnie az elsődrendű cikkek termelési és elhelyezési problémáját is. És mert a szovjet thermidori korszakban van, amelyet a gazdasági egyenlőtlenség jellemez, a proletár diktatura az új alkotmány keretében továbbra is különböző privilégiumok forrása marad a bolsevista arisztokrácia számára. És a nagytömegek könnyen alkalmazkodnak a kormányzó-elthez, elismerik annak elsőbbségét, ha a thermidor nem változik át direktóriumává.

A szovjet-kormány vajjon eljut-e ennek a fejlődésnek a folyamán a kommunista olimposzig? Visszaállítja a fényűzést és az eleganciát? Vajjon vissza tudja-e állítani thermidort és fenn tudja-e majd tartani?

Ezek azok a kérdések, amelyekre csak a jövő tud válaszolni.

Serge de Chessin

Megszűnik az Ördög-sziget

Clairvauxba, Caenba és Fontevraultba viszik ezután a francia fegyencet

Párizs, január 13. A kormány döntött a hírhedt guayanai Ördög-sziget „utódlása” kérdésében: a bagnora itélt francia fegyencet ezután Clairvauxba, Caenba vagy Fontevraultba kerülnek. Michel Henriot, akit feleségének meggyilkolása miatt husz évi kényszermunkára ítélték, már épp úgy elkerüli Cayennét, mint azok a horvát usztasák, akiket *Sándor* jugoszláv királyt és *Barthou* francia külügyminiszter meggyilkolásának ügyében ítélte el a francia bíróság. A híres „Martinière” gőzöst, amely már annyi kettőtört egzisztenciát szállított az óceánon tuli fegyencpokolba, kivonják a forgalomból és ócskavasnak eladják.

A „bagnardok” jövendő lakhelyüül kijelölt három intézmény, ahol eddig csupán „előzetes kiképzésben” részesültek a bagnojelöltek, sok tekintetben különbözik egymástól.

A normandiai Caenban lévő fegyintézet hatalmas kör alakú fegyház, magas, vastag, áthághatatlan falakkal, mesterműve a korszerű fogházépítészetnek. Az egészet úgy rendezték el, hogy a központi felügyeletről egy ór szemmel tarthatja az egész fogházat.

Más a helyzet Clairvauxban és Fontevraultban. Mind a két intézet egykori apátság, s a középkor hajnalán épült. Clairvaux 1114-ben Szent Bernát építette, Fontevrault-ot 1999-ben Robert d'Arbrissel szerzetes. A fontevraulti kolostorkápolnában, ahol ma a fegyencet tartanak istentiszteletet vasárnaponként alusza örök álmát Oroszlánszívű Richárd, a britek nagy uralkodója és angoulemei Izabella, Hontalan János király felesége s III. Henrik angol király édesanyja.

Egyforma azonban mind a három fegyintézetben a házirend. A fegyencet nyáron hét óraker, télen nyolc óraker reggel keltik. Egynegyed óra alatt fel kell öltöznök, ki kell takarítaniok cellájukat és fel kell sorakozniok a folyósón, ahol számbaveszik őket. Reggelire kávét kapnak egy negyedkiló kenyérral. Aztán megkezdődik a munka. Halászhalót szönek, takarókat varrnak, vagy székületeket fonnak. Ha a fegyenc tulkevés munkát végez, fegyelmi

büntetésben részesül. Az aránylag bőseges ebéd után egyórás séta következik az udvarban. Beszélgetni, dohányozni szigorúan tilos. Aztán folytatódik a munka, míg el nem jön a sovány vacsora ideje.

A fegyházszabályzat szigorú s aki vét ellene, súlyosan bünhődik. A büntetés fokozatai: egy-, vagy többnapos magánzárka, esetleg böjttel, sötétzárka, vagy a büntetőterem. Ez a terjedelmes, téglalaak helyiség, amelynek a közepén kis cement-tömbök állanak. Aki idekerül, annak 8 órát kell gyalogolnia körben. Husz perc gyaloglás, tíz perc pihenés a cementtömbökön, szünet nélkül, egy hang nélkül. E közben a fegyenc reggel egy tál levest és napközben egy negyedkiló kenyeret kap semmi egyebet. Kiszámitották, hogy a büntetőterembe helyezett fegyenc naponta legalább negyven kilométert kénytelen gyalogolni. Ennek a szörnyű büntetésnek felső határa negyven nap. De a legtöbb fegyenc csak néhány napig bírja ki ezt a büntetést. Akkor kórházba kell szállítani.

Könyvek

Folyóiratok

Diszertációk

a legmodernebb kivitelben készülnek a

FRATERNITAS

Könyv- és Lapkiadó Részvénnytársaság nyomdájában Cluj Str. Baron L. Pop 10. Telefon: 8-61.

Miből élnek Románia lakosai?

Románia áll első helyen a gazdaságilag aktív lakosság számaránya tekintetében

Ciuj, január 13. Lapunk tegnapi számában a román gazdasági konjunktúra-kutató intézet statisztikai kiadványának az ország kisebbségi lakosságára vonatkozó, rendkívül érdekes adatait ismertettük. Az alábbi adatok Románia összlakosságának gazdasági és társadalmi rétegződéséről nyújtanak rendkívül figyelemre méltó képet. A lakosság strukturájának elemzése keretében, gazdasági szempontból különösképpen a legérdekesebb az a fejezet, amely a lakosok foglalkozásáról szól. Az első nagy elosztása a lakosságunk az a két nagy kategória, amely gazdaságilag aktív, vagyis kereső és gazdaságilag passzív, vagyis eltartott részre csoportosítja az ország népét.

Ebből a szempontból az 1933-as népszámlálás adatai a következők:

Az ország összlakossága: 18,052.900 lélek. Ebből 3,632.200 városi és 14,420.700 falusi lakosság.

A gazdaságilag aktív lakosság lélekszáma 7,510.000, vagyis az összlakosságnak 58.4 százaléka. Ebből a városokban él 1,823.900, vagyis a városi lakosság 50.2 százaléka és a falvakban 8,718.000, vagyis a falusi lakosság 60.5 százaléka aktív gazdaságilag.

A gazdaságilag passzív lakosság lélekszáma 7,510.000, vagyis 41.6 százaléka.

Ebből városi 1,808.300, vagyis a városi lakosság 49.8 százaléka és falusi 5,701.700, vagyis a falusi lakosság 39.5 százaléka.

Ezekből a számadatokból kitűnik, hogy csak a lakosság 41.3 százalékának nincs produktív foglalkozása és ez a tömeg a gazdaságilag aktív lakosság terhére esik. Rendkívül figyelemre méltó jelenség, hogy a gazdaságilag aktív lakosság legnagyobb része a falvakban található, míg a gazdaságilag passzív rétegek többsége a városokban tengeti életét.

Ha ebből a szempontból összehasonlítjuk a romániai viszonyokat a többi országokéval, a következő táblázatot kapjuk:

Ország	Összlakosság	Aktív lak.	%-ban
Románia	18,053.000	7,510.000	58.4
Szovjetország	147,028.000	70,000.000	57.5
Bulgária	5,749.000	2,800.000	56.2
Franciaország	41,229.000	23,000.000	52.4
Németország	65,536.000	34,000.000	49.4
Svájc	4,077.000	1,900.000	47.6
Anglia	39,948.000	18,000.000	47.2
Ausztria	6,760.000	3,200.000	46.9
Magyarország	8,688.000	4,000.000	46.0
Japán	64,450.000	30,000.000	45.3
Görögország	6,204.000	2,800.000	44.3
Olaszország	41,177.000	18,000.000	41.9
Norvégia	2,814.000	1,100.000	41.5
Csehszlovákia	14,729.000	6,000.000	40.2
Hollandia	7,936.000	3,200.000	40.1
Egyesült Államok	122,775.000	48,000.000	39.8

A fenti táblázatból kitűnik, hogy Románia áll első helyen az aktív lakosságnak az összlakossághoz való számarányát illetően. Ennek legfőbb oka és magyarázata az a tény, hogy az ország lakosságának többsége a föld kihasználásából él, vagyis földműveléssel foglalkozik. Megfigyelhetjük, hogy az aktív lakosság százalékaránya azokban az országokban közelíti meg a romániai számarányt, ahol nagy földművelő lakosság él, vagyis ahol a lakosság többsége közvetlen kapcsolatban áll a föld kihasználásával. Hogy Románia mégis első helyen áll, ez az ország sajátos mezőgazdasági viszonyaiból adódik. Romániában a föld kihasználása nagyrészt a családi munka, vagyis kis kiterjedésű földművelési egységek alapján áll, ami nem teszi lehetővé a föld intenzív kihasználását. Innen adódik, hogy a paraszti földművelés a család minden munkaejét a mezőgazdasági termelés szolgálatába állítja.

A következő táblázat Románia lakosságának foglalkozásbeli strukturáját részletezi az 1930-as népszámlálás adatai alapján. E statisztika úgy érdekes, hogy az illető foglalkozási ágból élő tömegek közül hányan vannak önálló keresők. A százalékokat feltüntető rubrika azt jelenti, hogy az illető foglalkozási ágból élő lakosság hány százaléka aktív, vagyis kereső.

Foglalkozás	aktív lakosság	abszolút szám	%
Összesen	7,510.000	10,542.900	58.4
földművelés	8,244.500	8,244.500	63.1
ipar	759.100	759.100	44.3
kereskedelem-hitel	337.400	337.400	46.7
szállítás	179.200	179.200	35.5
közhivatalok	425.000	425.000	56.0
közegészségügyi és egyéb intézmények alkalmazottai	105.400	105.400	53.1
más kategóriák és benem-jelentettek	423.300	423.300	44.3

Ha a munkához való viszony szempontjából vizsgáljuk meg az ország aktív lakosá-

gának strukturáját, az alábbi táblázatot kapjuk:

Foglalkozás	abszolút szám	%
Aktív lakosság lélekszáma	7,510.000	100
Tulajdonosok, járadékosok, nyugdíjasok	200.300	1.9
munkaadók	3,321.000	31.5
szabadfoglalkozásuak	42.200	0.4
fizetéses alkalmazottak	1,022.700	9.7
inasok	94.900	0.9
mások	917.200	8.7
kisegítő családtagok	4,699.400	44.1
cselédek, szolgák	295.200	2.8
eltartott (passzív) lakosság	7,510.000	

Figyelemre méltó összehasonlítást kapunk, ha egymás mellé állítjuk Románia és a többi országok aktív mezőgazdasági lakosságának számarányáról szóló adatokat. Míg Románia aktív, vagyis kereső lakosságának 63.1 százaléka él földművelésből, Angliában 5.6 Ausztriában 31.7 Franciaországban 35.7 Németországban 28.9 Olaszországban 47.3 Egyesült Államokban 22.0 százalék a földműveléssel foglalkozó lakosság számaránya az aktív lakosság összességéhez arányítva.

Select Muzgó

Mai kezdettel

SHEARER HOWARD John BARRYMORE
SHAKESPEARE **Romeo és Julia**

CAUREY SMITH ANDY DEVINE BASIL RATHBONE RALPH FORBES EDNA MAY OLIVER REGINALD DENNY

Berlin cáfolja Schacht dr. újabb párizsi utját

Megkezdik a francia-német gazdasági egyezmény kötésére irányuló tárgyalásokat

Berlin, január 13. (Rador.) A DNB jelentése szerint egyes külföldi lapok híradása, mely szerint dr. Schachtnek szándékában állana Párizsba utazni, valószínűleg a párizsi világiállítás német kormánybiztosának egy javaslatából ered. Ugyanis szóba került, hogy Schacht dr.

jelenjen meg a német pavillon alapkövetésénél. Schacht azonban közölte, hogy másnémi elfoglaltsága miatt nem tehet eleget ennek a javaslatnak. Egyébként a francia-német gazdasági egyezmény kötése érdekében folytatandó tárgyalásokat rövidesen megkezdik az illetékes tényezők.

Válságba jutott Korda Sándor nagy filmvállalata

Az eddigi finanszírozó nem hajlandó további kölcsönt adni a világhírű rendezőnek. Amerikai kezekbe kerülnek a „London Film” részvényei

London, január 13. December utolsó napjaiban két hír jelent meg az angol lapokban. Az egyik közölte, hogy a „Lloyds”-társaság január 1-től kezdve nem hajlandó többé angol gyártmányú filmszerződéseket biztosítani. A másik hír beszámol arról, hogy a Korda Sándor vezetése alatt álló „London Film Company” igazgatósága 1,750.000 fontsterling rövidlejáratú kölcsön felvételére kér felhatalmazást részvényesitől. A két hír között szoros összefüggés van és mind a kettő olyan szenzációt jelent, amely, ugyiltszik, döntő jelentőségű egy Korda Sándor filmvállalatára, mint az egész angol filmgyártás jövő sorsára nézve.

szükséges tőkét más oldalról kellett biztosítani.

Korda a „Lloyds”-nál garantáltatja magának a filmek várható bevételi minimumát

Ekkor támad Kordának az a zseniális ötlete, hogy a további filmprodukciónak a „Lloyds”-társaságnál biztosítja, vagyis megfelelő biztosítási díj ellenében garantálja magának a filmek várható bevételi minimumát. A Lloyds belement az üzletbe. Az így biztosított produkcióval jelent meg Korda a világ legnagyobb biztosító társaságánál, a Prudential-nál, amely több, mint másfélmillió fontot bocsátott Korda vállalatának rendelkezésére, főleg a denhami új műterem felépítésének céljaira.

Korda további filmjei azonban nem arattak megfelelő sikereket. Mindegyik fokozta az angol filmgyártás híret, de anyagi tekintetben a várakozás mögött maradt és veszteségekkel járt. Nem kis része volt ebben annak a körülménynek, hogy Korda a denhami műtét meket az előirányzott összegeket messze túlhaladott költséggel építette fel. Egy-egy műteremépület gőzfűtésére 35.000 fontot adott ki. A hollywoodi filmipar pedig VIII. Henrik sikere után azonnal megkezdte Korda színészeinek óriási gázsikkal való elhódítását. Bár Korda fedezte fel Laughont, Merle Oberont és Leslie Howardot, kénytelen volt nekik fantasztikus gázsikat

biztosítani, hogy fölvehesse a versenyt Hollywooddal.

Marlene Dietrich 80.000 fontos fellépti díja

Ez a verseny annál súlyosabban érintette Korda filmvállalatát, mert amíg az amerikai filmgyártás akkor is megtalálta számításait, ha gyártott filmjeit sehoh a külföldön meg nem veszik, az Angliában készített filmeknek számolnia kell Amerikával is. Ide pedig a „London Film” érdekében tett kontingentálási intézkedések következtében nem minden film mehet be, nem szólva a filmek anyagi sikertelenségéről. Az angol kormány ugyanis meghatározta, mennyi amerikai film jöhet be évente. Erre Amerika természetesen hasonló kontingentálási intézkedésekkel válaszolt. De ezenkívül az amerikai filmtársaságok kezdtek letelepedni és gyártani Angliában és ezzel a belföldön is súlyos konkurrenciát jelentettek Korda filmvállalatának.

Korda ebben a helyzetben még nagyobb tökeigényekkel lépett fel új finanszírozójával, a Prudential-társasággal szemben, míg ugyanakkor a Lloyd-társaság egyre kevesebb hajlandóságot mutatott a filmszerződések biztosítására. Rossz benyomást tett, hogy Korda jelenleg forgatás alatt álló filmje, a „Páncélműködés lovag”, amely távolról sincs még készen, 420 ezer fontba került eddig és ebből egyedül Marlene Dietrich 80 ezer fontot kap. A Prudential már régebben arra kényszerítette Kordát, hogy a denhami műterem legnagyobb részét önálló producereknek adja bérbe és most ugy határozott, hogy további tőkét nem bocsát rendelkezésére, sőt miután a vállalat mérlege rengeteg veszteséggel zárult és alaptökéjének kétharmada elveszett, a kölcsönadott másfélmillió fontot visszaköveteli. A Prudential az a felfogás kerekedett felül, hogy egy biztosító társaságnak sincs mit keresnie a filmszakmában és az igazgatóság egy része feleslegesnek tartja az angol filmgyártást, mert az angol nyelven készülő amerikai filmek igen olcsón és kitűnően fedezik a belföldi szükségletet.

A Londoni Filmtársaság most részvényesitől felhatalmazást kér arra, hogy 1,750.000 font sterling összegű kölcsönt vehessen fel és

Fekélyes ELLEN NEURALGINE JURIST

ezzel kifizethesse a Prudentialt, további 250 ezer fontot pedig forgatóke céljaira biztosít.

Amerikai társaságok szanálják Kordát?

Ma már nyílt titok, hogy ezt a felhatalmazást a közgyűlés megadja ugyan, de Korda társaságának nem a Prudential, hanem az amerikai „Elektro” társaságok, mint a hollywoodi hangosfilmvállalatok fő részvényesei fogják a kölcsönt folyósítani. Ha ez megtörténik, akkor a Prudential visszakapja pénzét, de Korda Sándor filmvállalkozása elveszti önállóságát és kérdés, hogy egyáltalán fennmarad-e? Korda Sándornak személy szerint semmi gondja, részben azért nem, mert saját London Film-részvényeit már régebben az amerikai United Artist-részvényekre cserélte ki, részben azért, mert bármely film-társaság szívesen látja, ha nem mint filmvállalkozó, hanem csak mint rendező öhajítja folytatni tevékenységét.

Kezdődő útférelmeszedésnél reggel éhgyomorra egy pohár természetes „Ferenc József” keserűviz vagy az alhási pangást, mint az emésztés renyhességét megszünteti, a rekeszizom emelkedését csökkenti és a magas vérnyomást mérsékli. Az orvosok ajánlják.

Január 15-én küldik nyolchavi falusi szolgálatra a katonai szolgálatot teljesítő orvosokat. Bucurestiből jelentik: Az egészségügyi minisztériumban holnap összeül a legfőbb egészségügyi tanács Costinescu miniszter elnökletével, hogy a jelenleg katonai szolgálatot teljesítő fiatal orvosokat beossza elsősorban a vidékekre, ahol az egészségügyi viszonyok sürgősebb gondozást igényelnek. Ennek értelmében Moldováról és Basarabiáról van szó. A beosztásról mást nem tudni, csak hogy január 15-ig a fiatal orvosokat 8 hónapra falura küldik.

A Romániai Zsidó Párt ifjusági szekciójának manifesztuma

A Transzilvániában élő zsidó ifjuság riadt aggodalommal figyeli, mint rosszabbodik nap-nap után népének kisebbségi sorsa. A zsidó tömegek fokozatos elszegényedése, a zsidó vagyonok összeomlása, közösségi intézményeink elsoványodása, politikai, gazdasági és kulturális háttérbeszorítottágunk ijesztő bevezetése a fenyegető teljes elnyomást jelent.

A zsidó ifjuságot népével szembeni szerepe, a zsidó sorssal szembeni felelősségérzete arra készteti, hogy mozgósítsa minden erejét a fenyegetett zsidó pozíciók védelmére.

Szilárd elhatározásunk az, hogy aktívul és kiszélesítjük az Országos Zsidó Párt kereteit, hogy ezen belül konkrét, gyakorlati megvalósításokkal lépünk akcióba.

A párt transzilvániai tagozatának legutóbbi timisoarai kongresszusán hozott határozatok széleskörű programatikussá alakították ehhez a munkához. Ezen az alapon elindulva hozzá kell fognunk: politikailag: gazdasági, társadalmi és kulturális egyenjogúságunk védelméhez; gazdaságilag: intézményeink megerősítéséhez; belső életünk megszervezéséhez, szövetkezeti rendszerek bevezetéséhez; kulturális téren: hitközségeink népközösségekké való átalakításához, egy igazi népkultúra kifejlesztéséhez és istápolásához; társadalmilag: nemzeti vagyunknak, intézményeinknek a nép szolgálatába való állításához, ifjuságunk ártéteges problémáinak megoldásához, a szociográfiai felvételezés elkészítéséhez, stb.

A sokrétű és felelősségteljes feladatok vállalása és teljesítése mindenekelőtt is szükséges teszi az egész zsidó ifjuság nemzeti jellegű népi egységének megteremtését. Ezt kívánja már összetételében is szimbolizálni a R. Zs. P. ifjusági szekciójának tartományi szervező bizottsága, amely hitéleti, ideológiai és rétegi differenciálódásra való tekintettel nélkül a transzilvániai zsidóság teljes nemzeti egységének megteremtését is maga elé tűzte. Védekezniünk kell, nemcsak azért, mert a reális helyzet felismerése diktálja ezt számunkra, hanem azért is, hogy lehetőségünk legyen az építésre és korrigálhatassuk nagy részét annak, amit a zsidó közélet terén az utóbbi évtizedeken elmulasztottunk.

Természetes dolog, hogy a mi belső zsidó frontunk felépítése kizárólag demokratikus szellemben és a közösségi gondolat jegyében történhetik csupán. Ez az egyetlen erő teremtheti meg előfeltételeit a társadalmi újjáépítésnek, s közéletünk tisztaságának, mert aktíválja a nép összes rétegeit és megadja számunkra a közvetlen ellenőrzés lehetőségét is.

A demokratikus gondolat azonban nemcsak eszköz, hanem tartalom és lényeg is számunkra és döntő tényező külön megnyilatkozásainkban is. Világos számunkra a felismerés — amelyet a timisoarai konferencia határozata is iktatott, — hogy a zsidó kisebbség nemzeti létét, nyugalmát, valamint társadalmi és kulturális fejlődését csak demokratikus államrendszer biztosíthatja. Pártunkkal együtt odaállunk tehát mi is a demokrácia védelmi vonalára és együttműködünk a Románia demokratikus népet magukban foglaló pártokkal e gondolat megvalósításában. Magától értetődik, hogy természetes fegyvertársainknak tekintjük mindazon kisebbségi népeket, amelyek e gondolat jegyében küzdenek népkisebbségi jogaik védelméért. Ebben az együttműködésben a zsidó ifjuság azonosítja magát a román nép nemzeti ideáljával és mellé áll jogai védelmében, vállalva az emberi áldozatkészség legvégsőbb konzekvenciáit is.

A zsidó sors súlyos óráiban fordulunk felhívásunkkal Transzilvánia zsidó ifjuságához és ezen túl a zsidó tömegekhez, hogy támogatassanak munkánkban. Minden szempontnak

és megfontolásnak el kell néznie a reánk nehezedő súlyos feladatokkal szemben, amelyeknek teljesítésétől a lét vagy nemlét kérdése függhet. Egyetlen zsidó politikának van ma helye: annak, amelyet a zsidó sorsközösség és mai fenyegetettségének elismerése határoz meg.

Ebben a szellemben és ebben a felismerésben lát munkához a Romániai Zsidó Párt transzilvániai ifjusági szekciója és csatlakozásra szólítja fel Transzilvánia zsidó ifjuságát.

Cluj, 1936. december 13.

Benkő Ilona sk, dr. Fändrich Ernő sk, Gartner Endre sk, Hartenstein Ilona sk, dr. Hermann Dezső sk, dr. Karpf Ferenc sk, dr. Kaszner Rezső sk, dr. Kertész Miklós sk, Kohn Dávid sk, dr. Lebovits Gyula sk, Leichtmann Andor sk, dr. Schwartz Vilmos sk, Szirmai István sk.

KÖZGAZDASÁG

Hivatalos statisztika szerint: Transilvania területén legkedvezőtlenebbek a hitelviszonyok

Bucuresti, január 13. (Az Uj Kelet tud.) Az igazságügyminisztérium kebelén belül működő statisztikai hivatal most készítette el az 1935. évben folyósított jelzálogkölcsonök kimutatását a telekkönyvi adatok alapján. Ez a statisztika szokatlan és Transzilvániára nézve rendkívül kedvezőtlen képet nyújt országgrészünk helyzetéről.

Az 1935. évben az egész országban 46.150 jelzálogkölcsonök előjegyzését, illetve bekebelezését kérték. A folyósított új kölcsonök végösszege 8.114 millió lej. Ebből a nyolcmilliárdból 4.178 millió lej a regátára, 2.340 millió lej Bucovinára és 532 millió lej Basarabiára esik. A kis Bucovina tehát 2 milliárd 340 millió lej jelzálogkölcsonök szerepel a kimutatásban ugyanakkor, amíg Transzilvánia és Banat területén együttesen csak egymilliárd lejnél alig több kölcsonök folyósítottak városi és falusi ingatlanokra.

Ez a statisztika még kedvezőtlenebb helyzetben tünteti fel országgrészünk hitelállapotát, ha az 1933. évi adatokat is figyelembe vesszük. A hivatalos kimutatás szerint 1933-ban összesen 5.237 millió lej jelzálogkölcsonök folyósítottak az ország területén, mely összegben a regát 3.312 millió lejjel, Transzilvánia és Banat 1.429 millió lejjel, Basarabia

302 millióval és Bucovina mindössze 194 millióval szerepelnek. Az 1933-iki helyzethez viszonyítva tehát csak Transzilvánia statisztikája jelent visszaesést, az összes többi országgrészek a hitelélet sokkal rapidabb konszolidálását mutatják, nem is beszélve Bucovináról, amely 1935-ben tizenháromszor annyi jelzáloghitelt vett igénybe, mint 1933-ban.

Jellemző ennek a statisztikának az a része is, amely a jelzálogkölcsonök fedezetül szolgáló ingatlanok megosztását mutatja. Eszerint 1933-ban házakra 3.905 millió lejt, 1935-ben 3.115 millió lejt, földbirtokokra 1933-ban 762 millió lejt, 1935-ben 1.652 millió lejt, szőlőkre 1933-ban 33 millió lejt, 1935-ben 59 millió lejt, iparvállalati ingatlanokra 1933-ban 414 millió lejt, 1935-ben 3.158 millió lejt, egyéb ingatlanokra 1933-ban 124 millió lejt, 1935-ben 160 millió lejt folyósítottak. Feltűnő az iparvállalatok ingatlanaira folyósított jelzálogkölcsonök majdnem nyolcszoros gyarapodása. Ha a fentebbi országgrészekenkénti adatokat is figyelembe vesszük, nem kétséges, hogy az 1935-ben ipari ingatlanokra folyósított 3.158 millió lejt jelentékeny hányada, mintegy kétfélmilliárd lej, a bucovinai iparvállalatok számára lett folyósítva.

Román Opera
Premier!
A piros rózsák
Főszerepekben:
Ana Rozsa, T. Spătaru,
C. Ujleu, G. Simionescu.
Rendező: Emil Bobescu. Vezényel: Jean Bobescu.
Uj dizsletek és kosztümök.
Bérletben rendes helyárrakkal.

Be kell jelenteni a vállalatok nyugdíjalapjait. A társadalombiztosítási törvény 125. szakasza intézkedik a vállalatok nyugdíjalapjainak létesítéséről és működéséről. A törvényszakasz alkalmazására kiküldött bizottság munkálatait befejezte. A létező nyugdíjalapokat 1937 február 27-ig be kell jelenteni a társadalombiztosító központi pénztárának, úgy ahogy mérlegeikben szerepelnek. Az új rendelkezéseknek megfelelő átvezetésükre pedig 1938 április 8-ig van határidő adva.

Az egész évre kiterjesztik a munkanélküliek segélyezésére szolgáló egyszázalékos hozzájárulás szedését. A vállalatok által vállalt 1 százalékos munkanélküli segélyt, melynek felé maguk a vállalatok, felét pedig az alkalmazott munkások fizették a kifizetett bérek után, eddig csak a téli hónapokban szedték. A munkügyi minisztérium most ennek a hozzájárulásnak az egész év tartamára való kiterjesztését tanulmányozza.

Módosítják a repülőbélyegtörvényt. Az április 1-én kezdődő új költségvetési évről kapcsolatban a jelenlegi aviatikai bélyegtörvényt a kormány módosítani szándékozik. A módosítás legfontosabb intézkedését az képezi, hogy az aviatikai alap bevételeinek kezelését a jövőben nem a katonai hatóságok, hanem a pénzügyi közegek fogják intézni. A kormány ígéretet tett arra nézve, hogy a módosításnál a törvény jelenlegi hiányait pótolni fogják.

A szerződéses bélyegilletékek alá esnek a szállítványozási elszámolások. A központi

bélyegbizottság egyik legutóbb hozott döntése szerint a szállítványozásokra vonatkozó elszámolások szerződés jellegével bírnak és utánuk a szokásos bélyegilletékeken kívül az 1.4% proporcionális illeték és az egy ezrelék repülőbélyegilleték is lerovandók.

Megszüntette a rabattrendszert a Dermatobörgyár. A Dermatobörgyár a rabattrendszert megszüntette és az árakat nettó jegyzi. Feltételeit a következőkben állapítja meg. Azonnali készpénzfizetés mellett 5 százalékos számla keltétől, 15 napon belül fizetés 3 százalékos, 30 napon belül 2 százalékos, 45 napon belül egy százalékos engedményt ad. Detailkereskedőt nem szolgál ki, csupán a körzeti nagykereskedő számlájára.

Primeros Gum..?
Csak a legjobb az Ön részére elég jó. Ezért okvetlenül csak a legbiztosabb, leg-egészségesebb és legfinomabb „BRILLIANT EXTRA PRIMISSIMA” valamint a PRIMEROS SILKEN FINEST gumit kérje és meg fog győződni arról, hogy annál jobb nem is létezik.

Dr. Bihari Miklós

bőr-, nemi betegségek szakorvosa
BUCURESTI, Bulv. I. C. Bratianu 9.
(scara B.) III. em. Rendel: 10—1;
4—8-ig. Telefon: 41989.

— Meghalt dr. Schlasinger Sámuel debreceni főrabbi. Debrecenből jelentik: Súlyos gyász érte a debreceni statusquo hitközséget dr. Schlasinger Sámuel főrabbi korai és váratlan halálával. Krausz Vilmos, a nagyevű debreceni főrabbi halála után került a hitközség élére dr. Schlasinger Sámuel, aki azelőtt monori főrabbi volt. Mint kiváló szónok és mint konzervatív irányzatú pap, aki egyidejűleg a Palesztina-gondolatnak is lelkes barátja volt, osztatlan tiszteletnek és közszeretnek örvendett és egyik legtekintélyesebb tagja volt a magyarországi rabbiknak. A statusquo hitközségek szövetségének egyházi alelnöke volt és nagy szerepet játszott a szövetség mozgalmas történetében az elmúlt évek során. Dr. Schlasinger főrabbi halála nagy vesztesége nemcsak a debreceni hitközségnek, hanem az egész magyarországi zsidó közéletnek is.

— Helyreigazítás a Zsidó Kórház-bál ügyében. A Kórház-bál ügyében lapunk tegnapi számában közölt referációjában sajnálatos félreértés csuszott be. Az tudnillik, hogy a büffét a Lucullus étterem tulajdonosai szolgáltatták. A tény az, hogy a bál büffét, mint minden évben, úgy ezúttal is a Zsidó Kórház konyhája szolgáltatta, melynek abszolút rituális megbízhatóságáról Transzilvánia újszólván összes rabbijai állítottak ki tanubizonyítást azzal, hogy igénybe vették. A Lucullus étterem tulajdonosai csak a rendezésnél segítettek önzetlenül, míg a konyha dologi részét, illetve az ehhez fűződő dícsereket Weiszburg Emilné öngnagsága, a Kórház gazdasági vezetője igényelheti magának.

— Szakadás a nemzeti keresztény pártban. Bucurestiből jelentik: A doljmegeyi nemzeti keresztény párti szervezet kebelében szakadás állott be. A szervezet volt elnökével, Iancu Tsvoreanuval az élén 61 vezetőség ember elhatározta, hogy Craiovan független nemzeti keresztény párti politikai csoportot alakít Tsvoreanu elnökletével.

— Huszmilliót kaptak az egyetemi rektorok laboratóriumi célokra. Bucurestiből jelentik: A nemzeti nevelésügyi minisztérium 20 millió lejt bocsátott az egyetemi rektorok rendelkezésére az egyetemi laboratóriumok felszerelése végett.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Allástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Nősülni ér férjhezmenni szándékozóknak forduljanak bizalommal „Julits” agentúrához Cluj, Calea Regele Ferdinand 116.

1.000.000 lejig garanciával és 100.000 lej készpénzzel rendelkező fiatal autorizált könyvelő megfelelő képviselést, betársulást, esetleg állást keres. „Komoly” jellegre a kiadóba.

Keresünk 30 év körüli zsidó orvost, kinek házasság révén gondtalan és nagyjövűjű egzisztenciát biztosító rendelőt nyitunk Brasovban! Ajánlatokat „Közvetítők kizárva” jelleg alatt a kiadóba kérünk.

Nagyon művelt, 42 éves, özvegy, izr. valásu, független urinó, értékes berendezésen kívül egymillió hozománnyal keres élettársul lehetőleg orvost vagy jó egzisztenciával bíró olyan urlembert, ki mellett a hozomány ingatlanba volna fektethető. Bővebbet „Julits” agentúránál, Cluj, Calea Regele Ferdinand 116.

Főmeneteli részletizlet áruickekének Clujon és vidéken való terjesztésére keres megfelelő referenciákkal rendelkező vezérigényőket. Ajánlatokat „Garanciaképes” jellegre Rudolf Mosse, Cluj kérünk.

Német nyelvtanárt keresek haladónak. Str. Calugertelor 6 a.

DOMBRIA

háztiszta

CLUJ, Str. N. Iorga 21.

Készít és elad minden versenyen felüli tiszta gyapjú, valódi homespun (nem székelyszőtt) uri és női divatszöveteket. Önköltségi árak!

Bucuresti fejlődése a lóvasutitól a földalatti villamosig

Heti egy halottja van a bucaresti villamosszerencsétlenségeknek. Földalatti követel Bucuresti lakossága az elavult villamosok helyett

Látogatás a villamostársaság igazgatóságánál

Bucuresti, január 13. Minden héten egy halott: ez a fővárosi villamos közlekedés statisztikája. Az elmúlt évben Bucuresti villamosai nem kevesebb, mint hatvan-négy embert ütöttek el. A multkorában Bilciurescu meghatalmazott miniszter felesége volt az áldozat: a 20-as kocsik kerekai keresztülszelték.

Negyvenkét évvel ezelőtt vezették be Bucurestibe a villamost. És az intézmény négy évtized alatt elavult, ellenszenves és veszedelmessé vált. A város egyik végén már tervezik is a Metro alagútját, a főváros vezetősége komolyan foglalkozik vele, hogy a legközelebbi jövőben megépítse Bucuresti földalatti vasútját.

Egy órást a két állomás között

De addig a főváros hatalmas területén tovább szaladgálnak ezek az új, de mégis elavult, csilingelő, de nehézkes, dübörgő, de aránylag lassu közlekedési járművek. Ahhoz, hogy az ember az északi pályaudvartól a keletihez eljusson, egy órára van szüksége. Az egymást kergető kocsik egész tömege fut 28 vonalon, a kocsik mindig zsúfolva vannak és a villamosok mégis mindig késnek. Az utazó közönség a bucaresti argó jellegzetes átkozódásai-val illeti az egész intézményt, mely remélhetőleg nem sokára a multté lesz.

A lóvasutit és villamos harca

Amikor 1890-ben felvetődött a lóvasutak villamossal való kicserélésének terve, a városi tanács kebelében viharos viták kerekedtek a kérdés körül. Néhány városatya megbotránkozva tiltakozott a modernizálás ellen. A villamos társaság könyvtárában diszes borítékban őrzik ma is a hivatalos lapnak azokat a példányait, melyek a városi tanács tagjainak ezt a vitáját közlik.

Elefterescu városi tanácsos az Albastru negyed küldöttje a következőket mondotta:

— Ami a villamosárammal hajtott járműveket illeti, nem is akarok rágondolni azokra a drótokra, amelyeket az ut közepére emelt oszlopokra aggatnak. Ez a látvány iszonyu lehet!

De ellenezte a villamost Doncea, a Negru városrész tanácsosa is, aki így nyilatkozott:

— Határozottan ellene vagyok a villamosárammal, vagy gőzzel hajtott uccai járműveknek, ezek valósággal átkai lehetnek a polgárságnak, hiszen a leeső drótok bármely pillanatban agyonlithetik az embert és az állatot, a gőzgépek pedig megjeshthetik a kocsik elé fogott lovakat.

A maradi Bucuresti, melynek uccain négy- és hatfogatú bojárhintók, omnibusok, könnyű kocsik és patriarchális lóvasutak közlekednek, a keleties Bucuresti, mely nem siet, mindenre ráér, irtózik a modern technika újításaitól, nincs bízalma ezekben a maguktól járó járművekben. Autót akkoriban hogyan is látott volna Bucuresti?

Látogatás a villamosvasut igazgatóságánál

A villamos járművek, (STB) jelenlegi igazgatója George Filipescu mérnök elmondja nekünk, hogy az első lóvasut-koncessziót 1871-ben adta ki az uralkodó H. H. de Merve Slade francia cégnek 45 évi időtartamra. Az utasok kilométerenként fizették a jegyet. Egy kilométer 20 baniba került, állami tisztviselőknél és katonáknál 14 baniba.

12 ezer 900 lej összköltség

1872. december 20-án indult el az első lóvasut, mely a Podul Targului, a mai Calea Mosilort kötötte össze a Podul Targovisteivel, a mai Grivitával. A kocsik a két hídton egy időben indultak el és a Szent

György téren találkoztak. A teljes hálózat építési költsége kocsikkal együtt 12 ezer 900 lejbe került. Ma körülbelül ennyi egy villamos jegy évi előfizetési díja. A Mere Stade cég újabb vonalakat épített és összesen 20 kilométernyi utvonalon futottak nehéz meklenburgi lovai.

Pake Protopopescu primár, Bucuresti egyik legnagyobb polgármestere, 1890-ben új társaságnak adta ki a közúti közlekedés koncesszióját. A társaságot arra kötelezte, azonnal kezdje meg egy villamosvasut kiépítését az Obor és Cotroceni negyedek között.

1894 őszén indul el az Oborból az első villamos. Az áramvezető oszlopokon nagy halálfejes táblák figyelmeztették a járókelőket az áram veszedelmeire. A bucaresti polgár nem egykönnyen tudta rászán-

ni magát, hogy átlépjen a sineken és mégkevésbé arra, hogy felüljön az ördögös, dübörgő, szikrákat hányó, csilingelő járműre.

A legöregebb villamos kalauza

A társaság egyik raktárában ma is látni az első forgalombahelyezett kocsit, mely óriási szenzációt keltett, amikor az uccán megjelent. A közönség kellő távolságról csodálkozott rajta, de hurráh-val üdvözölte. Ennek a kocsinak a „vatman“-ja (vezetője) Vasile Constantinescu most hatvanöt éves és még ma is a társaság szolgálatában áll. Az öreg ur nem akar nyugalomba vonulni, a társaság viszont nem akarja kényyszeríteni.

Az öreget behívják a vezérigazgató szobájába. Meghatottan törli a szeméit, amikor a régi jóidőkről kérdezősködnek tőle. Első diadalmas útja az első bucaresti villamos kocsit! De a két szép, pejlő is az eszébe jut, amelyet a villamos bevezetése előtt ugyanazon a 3-as vonalon hajtott.

— Az egyik a két pej közül csak két évvel ezelőtt pusztult el — mondja. Ez volt az utolsó a régi gárdából... És én vagyok a legeslegutolsó. Talán mire én is elmegyek, a mi kocsink is a föld alá, vagy a föld fölé kerülnek.

A villamos egyre jobban terjeszkedett, a lóvasut vonalait pedig folyton zsugorodtak. Amikor 1910-ben a modern technika a Sturda uccából is kiverte a lóvasutat, a keresztező Dionisie uccában még ez a patriarchális jármű futott. A kereszteződésnél valósággal uccai harcok zajlottak le a

két társaság hívei között. Egyszer az is megtörtént, hogy a lóvasuti kocsit elállta a villamos utját. A rendőrségnek kellett kivonulnia Mitileneu prefektussal az élen, hogy rendet teremtsen.

Végül is a villamos győzött és az ősi lóvasutról már csak előregedett riporterek szoktak még színes megemlékezéseket írni a fővárosi lapok hasábjain.

Már épül a földalatti

A járművek harca azonban nem ért véget. Ma a villamos éppen olyan elavult, mint amilyen volt husz évvel ezelőtt a lóvasut. Az autobuszok valóságos versenyre keltek a villamos járművekkel és hogy a harc el ne fajuljon, a város ahhoz is hozzájárult, hogy a villamostársaság saját autobuszait állítsa be.

És azóta a főváros szűk uccáin egymást keresztezve, torlóva, pokoli zajt csapva dübörögnek villamosok, autobuszok és taxik ezrei... A gyalogjárókat minden lépésnél halálvesedelem fenyegeti. Egy főlősleges, vigyázatlan lépés és a közvetlenül a gyalogjáró mellett robogó villamos elkapja a gyantulán járókelőt. Ma egy meghatalmazott miniszter felesége, tegnap egy tíz éves iskoláslány, holnap ki lesz az áldozat.

A metropolissá lett Bucuresti metrot akar. Ez a lakosság kívánsága a villamos véres utjának negyvenkét éves jubileuma alkalmával. Bucuresti nem kíván heti egy halottat. Inkább alagutat épít zajló uccái alatt a villamosnak. (h. e.)

Amerika egész rendőrségét mozgósították a gyermekgyilkosok kézrekerítésére

Texasban letartóztattak egy gyanús fiatalembert

NEWYORK, január 13. (Rador.) A szövetségi kormány az úgynevezett „G-men“ rendőrség 40 közeget Tacomába küldte, hogy a kis Mattson gyilkosát kinyomozzák. Washington egész rendőri felkészültségét a nyomozás szolgálatába állították, de többszáz önkéntes-detektív is nyomoz. Egyre érkeznek a jelentkezők, akik szintén ki akarják venni részüket a nyomozásból.

NEWYORK, január 13. (Rador.) A texasi Cleburne-ban letartóztattak egy fiatalembert, akinek nevét egyelőre titokban tartják. Valószínűleg Mattson doktor fiának meggyilkolásában volt része.

Beszélgetés Saljapinnal Bucurestiben

Nem érdekli a politika és hetenként két országban ad hangversenyt

Bucuresti, január 13. Tegnap a fővárosba érkezett Fedor Saljapin, a világhírű orosz énekes, aki még most, aggkorára, is folytatja művészi vándorútját a világon keresztül-kasul. Kilenc évvel ezelőtt volt utoljára Romániában a nagy énekes, Transzilvániába akkor sem került el. A művész környezetéből úgy értesülünk, hogy sajnos ezuttal sem tudott megfelelő megállapodásokat kötni transzilvániai ügynökségekkel és most is el fogja kerülni keleteurópai útján Transzilvániát, mely csak lemezről, rádióból, vagy legjobb esetben filmről ismeri minden idők legnagyobb basszus énekesét.

Hetenként két országban énekel Saljapin

Saljapin arca megkeményedett, a ráncok megsaporodtak rajta. Az egész ember sokat vesztett régi ruganyosságából. De alakja épp olyan hatalmas és imponáló maradt, mint fiatalokorában, amikor mint kikötőmunkás kereste meg kenyérét és hatalmas hangja keresztül harsogta az odesszai kikötő minden lármláját. Szemei sem a régi ragyogással tekintenek már környezetükre és a legendás, poétikus kék szemének fénye is elhalványult. Nagyon fáradtan válaszol a kérdésekre.

— Mindig ugyanazt csinálom. Hetenként két országban énekelek. Mikor pedig végig-énekeltem az összes fővárosokat, elmegyek egy másik földrészre... Ebben merül ki egész életem.

Hogy szomorú hangulatát elodázzuk, tettük fel azt a kérdést, milyen hatást keltettek rá a távolkeleti országok?

Japán egy művész szemüvegén keresztül

— Japán valósággal ijesztő hatással volt rám, a civilizációnak ezzel a fejlett fokával

és az „európaiasodás“ tempójával. A japánok tökéletes technika felett rendelkeznek és olyan arányú erőtartálékkal, mely meg kell hogy gondolkoztassa a fehér faj vezetőit. Mint művész elégtétellel állapítottam meg, hogy ezek a népek is alkalmazkodnak a nyugati zenéhez. A kínaiaktól eltérően, akik zárt életet élnek, ezredéves tradícióik közé zárva, szomszédjaik a Felkelő nap országából élnek, rugalmasak, mint az acél és lelkesek.

— Pekingben és Nankingban a külföldi városrészek lakói voltak a hallgatón: a diplomáciai testület, tudományos társaságok, stb. Ezzel szemben Tokióban, Sanghaiban, Jokohamában a benszlöttek ezrei hallgattak végig és lelkesen ünnepeltek. Tokiónak két nagy szimfónikus zenekara van, amelyeket japánok vezényelnek és csak klasszikus programot játszanak. Ami a társadalmi és politikai összecsapásokat illeti, bevallom őszintén, hogy az okát nem nagyon tanulmányoztam, mint ahogy azt sem nagyon értem, ami a világ többi részében történik. Az hiszem azonban, hogy általában az európaiakból és amerikaiakból hiányzik a megfelelő pszichológiai látás ahhoz, hogy kellő mértékben tudják áttekinteni a kínai és japán jelenségeket.

Saljapin láthatólag nem volt megelégedve azzal, hogy beszélnie kellett. Néhány hölgy lépett a terembe, emigráns oroszok, akiknek láttára Saljapin fűrűgés ugrik fel székből és hatvanégy évét meghazudtoló élénkséggel teszi nekik a szépet. Holott hatvanégy évesnél idősebbnek is látszik.

Mikor kényesebb kérdéseket teszünk fel, például Gorkij Maximall való barátságát, a szovjetkormányval való ellentétét feszegetjük, Saljapin kitérően válaszol, de kedvesen és udvariasan meghívja az újságírókat koncertjére. (I. j.)

Rockefeller már nem akar 100 éves lenni

John D. Rockefeller, a kilencvenhét esztendőes amerikai multimilliomos, aki talán a világ leggazdagabb embere, már nem kíván százéves lenni, megbékélt azzal a gondlattal, hogy esetleg a közel jövőben elhagyja a földet, ahol annyi-annyi pénzt keresett.

Ezzel a szenzációs hírrel Rockefeller házi fotográfusa Englebrecht szolgált abban a könyvében, amelyben az agy olajmágnásról rendkívül melankolikus képet rajzol.

Rockefeller — írja Englebrecht — éjjelét és nappalát Floridában lévő házának második emeletén tölti. Itt ül naphosszat elmélve csendes, boldognak mondható álomszerű ábrándozásban. Szórakozása a legegyszerűbb játékokból áll. Napjai láthatólag meg vannak számlálva. A vágy, hogy elérje a századik életévét, kialudt benne.

Ezerkilencszázhuszonkilencben, amikor meghozta ezt a határozatát, még aránylag jó erőben volt. Tíz évvel tovább élni még annyit jelentett, hogy tíz évig tovább élvezheti gazdagságát és hatalmát. Három esztendővel a cél előtt azonban ereje egyre nagyobb mértékben fogyatkozik, további három esztendő már nem jelent semmit, legfeljebb annyit, hogy még három évet ilhét a karoszkékben és felkelt az ágyban, napról-napra végezheti el az élete meghosszabbítása által megkövetelt, szinte szokássá vált előírásokat, amiken használynit sem lehet változtatni s amelyeknek unalmassága már idegesíti.

Ruhaszekrényének valamikor nagy gondal összehajlított darabjait most már házánepe mint muzeumtárgyakat tekintli, két gyönyörű ezüsthajból készült, ezer-ezer dollárért vásárolt parókája használatlanul pihen az állványokon. Rockefeller teljesen kopasz, paróka helyett fekete selyempapkat visel.

Fekete selyempapkával a fején, hálókabátban ül régi divatu karosszékekben, megelégedetten magával, megbékélve a világgal, amelytől már nincs mit várnia és várja csendesen a napot, az utolsó, amelyikre már régóta készült s amelyik számára is elérkezik...

Dr. Becsky Irén orvosnő (a wieni Lázár-gyermekklinika v. asszisztense) vezetője alatt álló

Gyógypedagógiai Otthon

felvező bejáró és (korlátolt számban) bentlakó gyermekeket.

Sikerrel gyógyít:

Beszédhibát, dudogást, halló-némákat, nevezetesen nevelhető gyermekeket (notórius hazudozást, lopást, korai sexualitást, dübörhamot), gyermek-idegbetegségeket. Eredményeiről számos referencia.

CLUJ, Calea Regelei Ferdinand Nr. 71.

lós
korvosa
tianu 9.
10-1;
41989.

muel debre-
tik: Sulyos
o hitközséget
orai és várát-
a nagyevü
került a hit-
muel, aki az-
biváló szónok
pap, aki egy-
nak is lelkes
nek és köz-
legtekintélye-
gi rabbiának.
ségének egy-
repet játszott
tében az el-
r főrabbi ha-
a debreceni
magyarországi

ház-ból ügy-
pünk tegnapi
málatos félre-
hogy a büffét
ai szolgáltat-
fét, mint min-
Zsidó Kórház
abszolút ri-
szilvánia ugy-
tak ki tanu-
e vették. A
csak a rende-
nig a konyha
füződő dicő-
ysága, a Kör-
eti magának.
tény pártban.
egyel nemzeti
ben szakadás
kével, Iancu
égi ember el-
etlen nemzeti
portot alakít

vetemi rektó-
restiből jelen-
nisztérium 20
temi rektorok
laboratóriumok

SEK

ej. vastagabb
iridetés 20 lej.
kedvezmény.
endő. Jellegé
a portóbaljegy

andékozók for-
" agentúrához
16.

és 100.000 lej
utorizált köny-
ársulást, esek-
jeligére a ki-

orvost, kinek
nagyjövőjü egy-
itunk Brasov-
kizárva" jel-

áruikkinek
ztására keres
elkező vezér-
nciaképes" jel-
nk.

haladónak.

SPORT

Második bajnoki mérkőzését is megnyerte a Telefon Club az Universitatea ellen

Telefon Club—Universitatea 2:0 (1:0, 0:0, 1:0)

Cluj, január 13. (Az Uj Kelet tud.) A második Telefon Club—Universitatea jéghokki nemzetibajnoki mérkőzést, amely eredetileg Bucurestiben lett volna, de kölcsönös meg egyezés révén tegnap estére előrehozták, ez- uttal is a bucaresti csapat nyerte 2:0 (1:0, 0:0, 1:0) arányban. A Telefon Club újabb győzelme is megérdemelt, bár ezt sokkal ne- hezebben szerezte meg, mint első, vasárnapi mérkőzésén. A gólokat Paná és Botez ütöt- ték.

A mérkőzést egyébként viharos atmoszféra kísérte, amelyre a Telefon Club tiltakozása adott okot, amennyiben kifogást emelt Hirsch Elemér úr játékvezetése ellen az a címen, hogy az Universitatea tagja. Ennek következtében a bucaresti csapat le akart vonulni és ettől a szándéktól csak úgy állt el, hogy Hirsch Elemér dr. a játékvezetői tisz- tet másnak adta át. A mérkőzés után bot- rány volt. A jéghokki Nemzeti Bajnokság állása a tegnapi mérkőzés után a követ- kező:

1. Telefon Club	3	3	0	9	1	6
2. Jahn	1	1	0	3	1	4
3. Dragos Voda	1	1	0	3	1	2
4. Universitatea	4	0	0	4	3	12
5. HC Bragadiru	1	0	0	1	0	1
6. CS Mercurea Ciuc	1	0	0	1	0	2

Az Universitatea a héten még két bajnoki mérkőzést játszik Clujon: Pénteken este 8 órakor a cernauti Dragos Vodával, míg va- sárnap délelőn az ugyancsak cernauti Jahn- nal mérkőzik az egyetemi jéghokki együttes. A két mérkőzés a sétatéri jégpályán lesz.

Véglegesen összeállították Románia asztalitenisz-válogatottját a világ- bajnokságra

Bucuresti, január 13. Az asztalitenisz szö- vetség vezetősége tegnap ülést tartott, amelyen végleg összeállította azt a román válogatott csapatot, amely Romániát az asztalitenisz világbajnokságon — ha erre a szükséges anyagiak meglesznek — képv- iselni fogja.

A román csapat összeállítása megfelel annak, amelyet pár nappal ezelőtt az Uj Keletben már közöltünk éspedig: Férficsa- pat: 1. Vladone Viktor UEC Cluj, 2. Erős Géza Sporting Bucuresti, 3. Paneth Vilmos Haggibbor Cluj, 4. Schapira Mircea Aurora Bucuresti és 5. Krebs CCASE Cluj.

A szövetség elhatározta, hogy a világba- jnokságon a női versenyben is résztvesz. A keretbe bekerültek: Angela Adelstein Au- rora Bucuresti, Marez Germana Lugoj, Heves Marianne Haggibbor Cluj és Nagy Gabriella UEC Cluj. A fenti csapatból, azo- ban csak két romániai hölgyjátékos utazik ki Badenbe: Angela Adelstein és második- nak a keretben helyet foglaló három közül az, akinek lehetősége lesz a világbajnoki versenyen résztvenni.

A válogatott férficsapat összeállításával kapcsolatosan egyébként érdekes, hogy az egyik komolyan elismert cluji lap azon abszurd véleményének ad kifejezést, hogy mert egyik cluji játékos a válogatottból ki- maradt, Románia az asztalitenisz világba- jnokságon ne vegyen részt. A lap az asztali- tenisz szövetség vezetősége ellen is szokat- lanul heves kirohanást intéz. Általánosságban is a lap, a kérdést úgy tárgyalja, hogy ti- tokzatos céljának többlet ért, mint használ.

Fontos határozatokat hozott a Nemzeti Bajnokság Bizottsága

Bucuresti, január 13. (Az Uj Kelet tud.) A Nemzeti Bajnokság Bizottsága tegnap este ülést tartott. Ezen elhatározták, hogy husvét elsőnapján bajnoki forduló játsza- nak, a többi napokon az egyesületek sza- badak.

A bizottság a Román Kupa mérkőzések céljaira üresen hagyta a következő napo- kat: március 21, április 25 és május 9. A Román Kupa elődöntőit és döntőit június- ban játsszák.

Végül a Nemzeti Bajnokság Bizottsága el- határozta, hogy a Károly Kupa döntője jú- nius 6-án lesz.

Kaspar nyerte Ausztria műkorcsolyázó bajnokságát. Bécsből jelentik: Ausztria műkorcsolyázó bajnokságát Kaspar nyerte. Schaeffer, a sokszoros Európa- és világba- jnok, beváltotta szavát: nem indult verse- nyen.

A svéd Söderölis nyerte a krniczai jég- hokki tornát. Varsóból jelentik: A krniczai

nemzetközi jéghokki tornát a svéd Söderö- lis nyerte. A bucaresti HC Bragadiru, amely a bécsi WEV együttesétől 2:1 arányban ve- reséget szenvedett, az ötödik helyen vég- zett.

A bécsi Austria Gibraltárban 4:2 arány- ban legyőzte a katonai válogatottat.

Nagy mérkőzést játszik az 1937. évben Románia válogatottja. Bucurestiből jelentik: A labdarugósövetség főtájkarsága elkészít- tette az idei nemzetközi naptárt, amelyet a

Consiliul Federal legközelebbi ülése elé terjesztenek jóváhagyás végett. Eszerint Románia A) válogatottja ezévben négy mér- kőzést játszik éspedig: Csehszlovákia, Bel- gium, Svédország és Jugoszlávia válogatott- jával. A terv szerint, amely napokon az A) válogatott játszik, a B) válogatott részére is mérkőzésről gondoskodnak. Szó van egyéb ként arról is, hogy a Balkániádn ezévben Romániát a B) válogatott képviselje.

Fixfizetéses labdarugóbírák Romániában? A központi bíróbizottság megannyi reform- tervet között helyet foglal egy, amely nél- tán fog sportkörökben feltűnést kelteni. Eszerint a központi bíróbizottság a labda- rugóbíráknak fixfizetést kíván adni, il- letve olyan kombinált rendszert kíván élet- beléptetni, hogy a játékvezetők fixfizetést és a mérkőzések vezetéséért csak egy mini- mális plusz díjat inkasszáljanak. Hogy ezt a rendszert a központi bíróbizottság hogyan kívánja a gyakorlatba alkalmazni, — mert elképzelni egyelőre a bírák nagy számára való tekintettel, nem lehet — a jövő titka.

SZÍNHÁZ-FILM

Chasa fin Choraciacac

Szidy Thal és A. Tefner társulatának bucsuelőadása

Azt hisszük, a Chasa fin Choraciacac elő- adására összegyűlt közönség általános óha- ját fejezzük ki akkor, ha kifogásoljuk, hogy Szidy Thalék nem ezzel az előadással kezd- ték meg cluji vendégjátékukat. Nem azért, mintha a bemutatónál adott Sárga árnyék előadása és művészi rendezése nem aratott volna eléggé megérdemelt sikert: hanem azért, mert ez a második előadás olyan tel- jesítékű művészi teljesítmény volt a tár- sulatnak, hogy ez birt volna nagyobb vonzerővel a további siker szempontjából. Amit a keddi előadás nyújtott a ren- dező és a társulat, sokáig felejtethetetlen él- ményé maradt a közönségnek. És ebben a sikerben elsősorban illeti meg a hódolat Já- kob Sternberget, mert amit ennek a darab- nak a rendezésével nyújtott, több volt, mint rendezői munka, mint színpad-technikai trükkökösödés: zseniális művészi teljesítmény volt, amit a legnagyobb mértékeszközzel le- het mérni. Be kell vallanunk: büszkén távo- zott el a közönség a színházból. Büszkén, mert olyan produkciót látott, amelyben még nem volt része a cluji színpadon és méltán büszkélkedhetett, hogy ezt a teljesítményt zsidók hozták, zsidók valósították meg eb- ben a városban, mely olyan messzire esik ki a zsidó nyelvtértelek világából.

Nem Gordin-bemutató volt ez, hanem sternbergi színpad. Nagyon kevés maradt meg a téma kereteiből, amit Gordin épített fel, szentimentális színmű formájában. Ere- detileg a falusi rokon és a gazdag városi polgár története volt a darab. A Choraciacac- ból a városba kerülő egyszerű zsidó lányt a gazdag rokonok kizsákmányolják. Kizsákmá- nyolják a testét és a lelkét. Mikor a ház siheder fiától teherbe esik, a szegény rokon öngyilkosságot követ el és meghal, alapo- san kihasználva a nézők könnyzacskóit.

Ez a téma, amelyhez Sternberg, zseniális zeneszerzők módjára, megkomponálta a maga variációját. Ez a variáció színekben, ötletekben, egyéni elgondolásokban és hu- morban volt gazdag: mindmegannyi művészi kvalitás, amely ennek a sokoldalú művész- embernek a szellemi skáláján elfér. Stern- berg nemcsak megrendezte, de átírta, a maga művészi élményein átszűrte Gordin darabját. Olyan második felvonást írt, mely a modern vigjáték minden kellékével dicse- kedhetik és ezt a felvonást a rendezői ötlet- tek gazdagságával tette még tökéletesebbé. A borushangulatu Gordin darab eltűnt. Az elavult színmű holt életszemlélete helyébe az új ember derülátó és jövőben bizó élet- igenlése lépett. A teherbeesett lány nem lesz öngyilkos, hanem „dafke” élni, dolgozni, teremteni akar, a törvénytelen anyaság át- magasztosult büszkeségével. Sternberg játé- kos fantáziájával és fényes humorával in- tézi el problémát: virágcsokrot helyez Gor- din hősnőjének képletesséjára, ezzel is hirdette, hogy lejárt az ál-tragédiák és ál- szentimentalizmusok világa, helyébe a való élet szeretete lépett. Ennek a való élet- művészetnek a rendezője és költője Jakob Sternberg.

Beszéljünk egyes rendezői ötletekről? Amikor a részeg apa önmagával találkozik alkohalmámorban? Vagy amikor a szin- pad ördögi gyorsasággal átváltozik kony-

hából urilakká? Vagy amikor a darab sze- replői páholyból nézik végig, mit csinált be- lölik a rendező? Vagy amikor a hősnő a sugókönyvből olvassa ki, nevetnie kell vagy pedig sírnia? Nem lehet elsorolni azt a sokféle ötletet, melyekkel a rendező játékos

Társasjáték

Fodor László legújabb vigjátéka

A Vigszínház ezévben eddig Fodor László legújabb vigjátékával, a Társasjátékkal érte el a legnagyobb sikert. Darvas Lili- vel, a legkiválóbb magyar színésznők egyi- kével a női főszerepben még ma is sor- zatos előadásokban kerül színre a Társas- játék.

Ez a kitünő vigjáték, amely a legmo- dernebb, s mai problémáját remekül írta meg szerzője, feltárja előttünk azokat a lelki elégedetlenségeket, amelyeket még a világ leggazdagabb asszonya sem talál meg mindig. Az igaz szerelem és mérhe- tetlen gazdagság állanak egymással szem-

Fővárosban jól bevezetett fogorvosi mű- terem

fogorvosi keres

társas viszonylatra. Itteni letelepedés ese- tén külön, saját rendelőt is tarthat laká- sán. Ajánlatok „70.000” jellegre „Aurora” Bucuresti, Str. Dumbrava Rosie 12. Etaj I.

kedélye tüzte teli ezt a darabot. Annyi két- ségtelen, hogy a közönség egyik csodálko- zásból a másikba esett és az a percekig tar- tó, viharos ünneplés, amelyben Jakob Stern- berget felvonásközökben részesítette, bi- zonyította, hogy munkájának magval nem hullottak Clujon terméketlen talajra.

Essék szó ezután Szidi Thalról, aki ezer fényben csillogó művészi egyéniséggel való- sággal beannyozott mindent és mindenkit a színpadon. Sok remek alakítást láttunk már Szidi Thalról, de azt hisszük, kedden este valamennyit felülmuta. Játsszi humor és drámai szentimentalizmus váltakoztak benne, ha kellett groteszk volt, ha kellett hősiesség. A nagyszerű színésznőt eddig is szí- vébe fogadta a transzilvániai zsidó közön- ség, de azt hisszük, ezzel az alakítással most már versenyen kívül áll ebben a sze- retetben.

Adolf Tefner kedves, illuziót keltó suhanc volt. Ahol kellett teljesítménye túlnőtt az operett színész nivóján és vigjátéki hőssé vált, a legjobbak közül való jellem-színészé. De a többiek: Tachlerné, Goldberné, Berko- vics, a karmesteri székben pedig Kreisler is részesei voltak a véget érni nem akaró ün- neplésnek, amelyben a telt ház hálás közönsége az egész társulatot és a rendezőt ré- szesítette.

Barzilay István.

Szombaton este: Harangvirág

Anday Ernőnek a transzilvániai szüle- tésű kitünő írónak talán legszebb és a bu- dapesti Nemzeti Színházban óriási sikert elért új vigjátékát mutatja be szombaton este színházunk.

A három felvonásos vigjáték, amelynek második felvonása a szerző születése helyén Uzonban játszódik, gyönyörű és han- gulatoss. Alakjai élő emberek, akik ideáliz- mussal telten mondják el a szerző mon- danivalóit.

HETI MŰSOR:

Csütörtök fél 9: Társasjáték. (Rendes bérlet.)
Péntek fél 9: Társasjáték. (Harmadszor.)
Szombat d. u. 5: Csavargólány. (Olcsó hely- árrakkal.)

Szombat este 9: Harangvirág. (Anday Ernő nagyszerű vigjátéka, a budapesti Nem- zeti Színház legnagyobb vigjátéksikere. Főszereplők: Fényes Alice, Harmath Jolán, Czopán Flóri, Miklóssy Margit, Báza Éva, Kovács György, Borovszky Oszkár, Tompa Sándor, Csóka József, Forgács Sándor, Nagy István, Lantos Béla stb. Premier bérlet.)

Vasárnap d. u. 3: 101 Alhambra Melody. (A bucaresti Alhambra revü-társulat ven- dégjátéka.)

d. u. 6: Harangvirág.

este fél 10: 101 Alhambra Melody.

Hétfő fél 9: Harangvirág. (Rendes bérlet.)

Kedd fél 9: A mosoly... (Gári Gyula tenorista első fellépése... ymosán Mag- da, Stefanidesz III, Miklóssy Margit, Csóka József, Tompa Sándor, Deesy Jenő, Fülöp Sándor fellépésével. Bérlet- szünetben. Rendes helyárrakkal.)

ROMAN OPERA MUSORA

Péntek, január 15: Piros rózsák. (Premier).
Szombat, január 16: Nebántsvirág.

Vasárnap, január 17 (matiné): Cérevics.
Vasárnap, január 17 (este): Nebántsvirág.

Hétfő, január 18: Szimfónikus hangverseny. („Gh. Dima”).

Szerda, január 20: Bohémélet. (Katona Gyula tenorral.)
Péntek, január 22: Rigoletto. (Katona Gyula tenorral.)

ROYAL MOZGO MUSORA

Ma, csütörtökön: Ejféli mars. Az amerikai film diadala. A leghatalmasabb háborus- film. Főszerepeken: Warner Baxter, Fredric March, Lionel Bar. ymore.

EDISON MOZGO MUSORA:

3 film román és magyar feliratokkal: I. A sárga ördög. (Charlie Chan Párizsban). A kínai detektív legújabb kalandja. Warner Oland. II. Szeress engem. Grace Moore legújabb, legszebb filmje. III. Hir- adó. Helyárok: 10 és 15 lej. Kezdet: 5, 6 és 9 órakor.

Francaország 12 legnagyobb városa

Párizs, január 13. Az 1936 márciusában megtartott népszámlálás most közzétett adatai szerint Franciaország 12 legnagyobb városa, a lakosok számát tekintve, az alábbi sorrendben következnek egymásután: Párizs (környék nélkül) 2.829.746, Marseille 914.232, Lyon 570.622, Bordeaux 258.348, Nizza 241.916, Toulouse 213.220, Lille 200.575, Nantes 195.185, Strasbourg 193.119, Saint-Etienne 190.236, Le Havre 164.083, Toulon 150.310 lélek.

Feleségautomata

Newyork, január 13. A legújabb automata, a feleségautomata gyors és nagy sikert aratott Amerikában. A készülék, amelyet Graham Rooth talált fel, olyanformán működik, mint a csokoládé, vagy cigaretta-automata. Be kell dobni egy dollárt, meg kell rántani a fogantyút s a készülék üveglapka mögött berregni kezdenek a női arcképek. Ha a feleséget kereső férfi rátalál arra a nőre, aki megfelel neki, megnyom egy gombot, a gép megáll, s kiesik belőle a fénykép, a név, kor, cím és hozomány megjelölésével.

A házasulandó nőknek öt dollárt kell fizetni, hogy fényképüket elhelyezzék az automatában.

Bata Kindai Amgoza Ibn Lobagola!
Igy hívják az Uj Kelet szenzációs regényének szerzőjét, ki e képről néz szembe az olvasóval. A haj ősz, egy megöszült vadember haja, torzonborz, felfelé álló, de gondosan fésült, szinte minden szála külön látszik. Az arc, az ajk tipikusan afrikai, de a kéz, amelyre az áll támaszkodik, már civilizált, hogy így mondjuk, fehér emberi. Az afrikai vadember fehér kultúrájába mered, felemás, vad és egyszerre kulturált. Ugyanilyen a könyv is, melyet LoBagola, a zsidószármazású vadember írt.

A világbirodalomban egyetlen a maga nemében, mert arra nem volt még példa,

LoBagola

Egy néger zsidó önéletrajza

Január 16-án kezdjük meg az Uj Kelet szenzációs regényének közlését

hogy egy sötét afrikai vadember könyvet írt volna népéről, szokásairól, magáról és egyúttal a fehér civilizációról, amelybe szinte véletlenül belepottyant és valamelyest részese is lett.

Egy vadember írta, aki alig ismeri a betűket, akármennyire is tanulta, akinek egész angol szókincse — a könyvet ugyan is angolul írta — nem több, mint 300—350 szó, mondatfűzése kezdetleges, majd-nem gyerekes, kifejezési módja egészen primitív és talán éppen ezért roppantul érdekes.

A fétis-imádók és emberevők népe között él egy zsidó hitközség, hét rabbija van, a törát őrizi és megtartja a zsidók ün-

nepeit, de mindezen túl és mindezen kívül a mezitelen vadak ösztönös, mezitelen életét éli és a fétis-imádók törvényeit követi.

LoBagola az őserdőben született, az oroszlánok, leopárdok, szarvas-viperák, majmok és óriáskigyók birodalmában és most Newyork városában él és úgy nevezzék „Lecturer”, vándorrelőadó, aki sorra járja a városokat, iskolákat és beszél, mesél óshazájáról, Afrika vadonjáról a fétis-imádók erkölcséről és a saját hazátalan boldogtalanságáról, mert ő többé nincs odahaza Afrika vadonjaiban és nincs idehaza Amerika embervadonában.

LoBagola regényét szombaton, január 16-án kezdjük meg az Uj Kelet közölni.

Herzl 1902-ben és Weizmann 1936-ban angol királyi bizottság előtt

A zsidókérdés harmincnégy esztendővel ezelőtt a londoni „idegen bevándorlási bizottság” előtt

Nem Weizmann Chaim volt az első zsidó vezér, sőt nem is az első cionista elnök, aki angol királyi vizsgálóbizottság előtt beszélt a zsidókérdésről. Weizmann Chaim és a királyi bizottság jeruzsálemi találkozásának rendkívül érdekes történelmi párhuzamát találjuk meg, ha visszalapozzuk a politikai cionizmus történetét...

1902 július 11-én Herzl Tivadar, a cionista szervezet első elnöke állott angol királyi bizottság előtt Londonban. Az akkori királyi bizottság nem Palesztina, hanem Anglia „befogadóképességét” vizsgálta — az „idegen nemzetiségű” bevándorlókkal szemben.

A bizottság azon emlékezetes ülésén a királyi megbízottak többszörösen és nyomatékosan hangsúlyozták, hogy nem azonosítják magukat semmilyen antiszemita érveléssel, — de a bevándorlás korlátozásának kérdése akkor is feltevése, ha történetesen sok kínai volna Angliában. A vizsgálat mégis a zsidókkal kezdődik és főleg velük foglalkozik, mert az Angliába bevándorolt „idegen nemzetiségűek” többsége éppenséggel zsidókból áll.

Az 1902-es királyi bizottság.

Herzl, mint szakértő jelent meg a bizottság előtt. A cionizmus történetében ez az első eset, hogy cionista személyiség általános politikai fórum előtt tárja fel a zsidókérdést és arra a cionizmus válaszát.

Az „angol parlament által, az idegenbevándorlás tanulmányozására kiküldött királyi bizottság” vizsgálatát azért látták szükségesnek az angolok, mert veszedelmet véltek látni az idegen nemzetiségű elemeknek Angliába való bevándorlásában. Különösen abban, hogy ezek a bevándorlók bizonyos helyekre (London Eastend) és bizonyos foglalkozási ágakban tömörülnek, ezzel konkurenciát teremtenek a hazai angol munkásnak, amely védekezési eszközökhöz (antiszemitizmus) nyul.

A bizottság ülésén előbb felolvasták Herzl emlékiratát. Ebben megállapítja, hogy helyes volt az az analízis, amelyet a zsidókérdésről adott „Judenstaat” című művében, amely 1895-ben jelent meg. Kifejti azokat az okokat, amelyeknek következtében Angliába és más nyugateurópai országokba kell vándorolniuk a keleteurópai zsidók egy részének és vizsgálat tárgyává teszi az Angliába való zsidó bevándorlás csökkenésének előnyeit, hátrányait és lehetőségeit. Romániával kapcsolatosan például rámutat a kivándorlás szükségességére és hangsúlyozza, hogy

az angliai zsidók számának növekedésével a szigetországban is fel kell, hogy lépjen a zsidókérdés.

A „gyógyszert”, a zsidó „helyi elosztását” azonban elavult szellemben fogják fel, amit „zsidó jótékonyágnak” neveznek. Herzl rámutat ezen jótékonyági rendszer csö-

jére és szembeáll a zsidó asszimiláció megoldási javaslataival. Végül rámutat arra, hogy

a „tényleges” megoldás, mely nem marad pusztán palliatív eszköz, nem lehet más, mint a zsidóknak néppé való elismerése és közjogilag elismert nemzeti otthon létesítése, ahová a világ minden részéből természetesen mehetnek a zsidók, miután mint polgárok és nem mint idegenek kerülnek oda.

Herzl tehát nem elégedett meg azzal, hogy ítéletet mondjon az Angliába való zsidó bevándorlás fenntartásának, vagy korlátozásának kérdéséről, hanem volt bátorsága ahhoz, hogy hatáskörén túl, megmutassa a

bizottságnak, hogy „a forrásig kell elmenni, ha el akarják dugaszolni a patakot.”

Sok bizottságot jártunk meg azóta, hogy Herzl Tivadar ezen első angol vizsgálóbizottság előtt megjelent. Harmincnégy esztendővel ezelőtt még fantom volt a cionizmus azon bizottság szemében, amely előtt Herzl állott, — ma tényként jelent a királyi bizottság számára, amely előtt Weizmann áll. És az azóta történt nagy átalakulások és nagy fejlődés ellenére is, ha egymás mellé helyezük az akkori és a jelenlegi bizottság tanácskozáisáról szóló jelentéseket, nagy ellentétek mellett megdöbbentően sok hasonlatosságot és azonosságot látunk a két szöveg között.

Herzl 1902-ben és Weizmann 1936-ban

Lássuk, mit mond Herzl 1902-ben és Weizmann 1936-ban az antiszemitizmus kérdéséről az angol királyi vizsgálóbizottság előtt.

1902-ben

Dr. Herzl: Nem akarom itt megjásznani a profétát, de azt hiszem, hogy itt is ugyanazon természetű erők kormányoznak, mint másutt. Ha a bevándorlók száma nő, azt hiszem, ebben az országban is — amelyről ma még szerencsésen elmondhatom, hogy nincs benne antiszemitizmus, — fel fog támadni az. Azt hiszem, általánosan megállapítható, hogy Anglia nem antiszemita ország, de nagyon félek, hogy egy szép napon azzá lehet...

Sir K. Digby: Más, hozzánk hasonló országban is lát ilyen tényleges veszedelmet az antiszemitizmus feltámadására?

Dr. Herzl: Van egy francia közmondás: „Ez az állat nagyon gonosz; ha megtámadják, védekezik.” — Ha a zsidókat megtámadják, védekezni fognak és önkönnél belső zavarok lesznek.

Sir K. Digby: Komoly veszedelmet lát a zsidókra nézve, ha őket megtámadják?

Dr. Herzl: Sajnos, ismerem néhány antiszemita országot.

Sir K. Digby: Ön még eddig semmilyen bizonyítékot nem mutatott fel arra nézve, hogy ebben az országban antiszemita áramlat van születőben.

Dr. Herzl: Emlékszem arra az időre, amely a franciaországi antiszemitizmus felbukkanását előzte meg. Ott éltem a Dreyfuss affér idején. Akkor még nem volt ott antiszemitizmus, de most oda is behatolt.

1936-ban

Weizmann: „De az antiszemitizmus, mely ezelőtt megállott a Visztulánál, ma már a Rajnát is elérte és egyre tovább terjed. Az angol csatornát is átéli... időről időre Franciaországban, sőt Angliában is leutánozzák ezeket a kísérleteket (az antiszemita mozgalmak próbálkozásairól van szó.) Nem oktan nyugtalanság lesz urrá a zsidókon. Remélem, hogy ennél is maradunk. De igen gyakran mondogatjuk ma-

gunknak; ez nem fordulhat elő Angliában, vagy Franciaországban. Mégis Párizs utcáin hallottam legutóbb Blum miniszterelnökké való kinevezése idején a szavakat: „Le a zsidókkal!”

Tipikus példaként azon országok közül, ahol elnyomatásban és üldöztetésben élnek a zsidók, Oroszországot és Romániát említette meg Herzl a bizottság előtt. Oroszország, a zsidó tömegek nagy reservoirja, Herzl idejében még a legjelentősebb tényező volt a zsidóságban és a cionizmusban.

1902-ben

Herzl kénytelen rámutatni annak sürgős szükségességére, hogy Oroszország kétmillió zsidója számára, akikre egy évvel később a kisenevi pogrom csapása szakadt, megoldást keressenek.

Már nem léteznek ezek a zsidók Weizmann számára, „a mi számunkra eltűntek...”

1902-ben

Herzl a zsidók ezreit látja Romániában, akik kivándorlásra szorulnak.

Dr. Herzl: Egyedül Romániából 5258 petíciót kaptunk 37.043 embertől, akik segítséget kérnek tőlünk, mert a legnagyobb nyomorban élnek. Ez 1897-ben volt. Csak 1900-ban indult meg a nyomorgók és éhezők kivándorlása. A segélykiáltás tehát három évvel előzte meg a mozgalmat...”

A hónapok bizonytalansága

Lord Rotschild: Megmondaná a bizottságnak, milyen szenvedéseket kell eltűrniök a zsidóknak Romániában, hogyan üldözik őket és milyen kihatással lehetnek rájuk az új törvények, amelyeket nemrég szavaztak ott meg?”

Dr. Herzl: Elsősorban a holnapi nap bizonytalansága alatt szenvednek. Gondolom, hogy a legsúlyosabb állapot, ami ember osztályrésze lehet, az, hogy nem tudja vajjon holnap nem szakítják-e ki állásából, házából, összes létfeltételeiből...”

Lord Rotschild: „A lakosság gyűlöli ott a zsidókat?”

Dr. Herzl: Azt kell hinni, hogy igen mert bántalmazták őket..., ami bizonyos averzióknak a bizonyítéka.

1936-ban

Weizmann: „Az általam említett részén a világnak Kelet és Középeurópa országai-ban) 6,000.000 zsidó él, akik arra vannak itélve, hogy levegőtől éljenek és ma nem tudják, hogy holnap mi történik velük...”

1902-ben

a londoni idegen-bizottság ülésén Herzl ismételt hangsúlyozza a szükségességét egy nagyvonalu, alapvető megoldásnak, a zsidók nagyarányu, központi letelepítésnek Palesztinában.

A nátha nem ártalmatlan

„Olyan náthám van, hogy nem látok!”

„Dörzsölje be a fejét Carmolal*) és kösse be egy kendővel. Holnapig nem lesz semmi baja.”

*) Carmol a legjobb bedörzsölőszert meghűlés, gripa, reumatikus fájdalmak és láz ellen. Ára üvegenként 22 lej. Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

Dr. Herzl: Ennek az országnak a jövőtől fogjanak össze és

teremtsek egy helyet, ahol a hontalanok letelepedhetnek és a koldusokból munkások válhatnak. Meghíusultak hasonló települések, mert nagy néptömegek mozgalmához nem elegendő csupán a pénz. Ideáljuk kell, hogy legyen, hisniük kell a jövőjükben és akkor meg fogják találni bennük az odaadást a legnehezebb munkára is.

Egy példát hozok fel Önöknek. Argentínának nagyon jó földje van és ott kedvezőbbek a mezőgazdasági feltételek, mint Palesztinában. De Palesztinában lelkesedéssel dolgoznak a zsidók és sikerrel jár a munkájuk; természetesen nem a mesterségesen készített kolóniáknak, hanem a nagy nemzeti eszme alapján, az önszégely rendszerével alapított telepítéseknek.”

1936-ban

Weizmann: „Kell, hogy legyen egy hely ezen a világon, Istennek széles világán, ahol képesek vagyunk élni és lényünknek megfelelően megnyilatkozni. Ott akarjuk a magunk módján adni hozzájárulásunkat a világ civilizációjához...”

A modern Ázsia

Az eredményes villamosítás egyik leg-szebb példaképe a mai Törökország. A zonguldaki erőműtelep megnyitásával a török gazdasági élet éppen most jubilálta a századik török villamos telep üzembeállítását. Óriási fejlődés ez, ha elgondoljuk, hogy husz évvel ezelőtt egész Törökországban csak két villamoserő-műtelep működött és a százas számot 1923-tól mostanáig, nem egészen másfél évtized alatt érték el. Mindenki előtt ismeretes, hogy Törökország kétszer ötéves mezőgazdasági és iparosítási újjáépítési tervét a rendkívül kiterjedt villamosítással akarják megoldani. Anatólia kiterjedt vidékein hatalmas gyártelepeket létesítettek, amelyeket a szénmedencéktől való rendkívüli távolságok miatt nem is bírtak üzembehelyezni mindaddig, amíg villamoserőműtelepeket nem építettek a lö-erők olcsó szállítására. Törökországban a mezőgazdaság is eddig nem álmodott fellendülésnek örövend, ami részben a szövetségi eszme nagyfokú térhódításának, részben pedig a villamosításnak köszönhető. A köztársasági néppárt egyik képviselője a legutóbbi parlamenti ülészek alatt kijelentette, hogy Törökország megmérhetetlen szén-és vizeztartalékai következtében egy évtized alatt Ázsia legnagyobb iparállama lehet. A köztársasági néppárt, amely különben az egyetlen engedélyezett párt Törökországban, erősen nemzeti alapon dolgozik és a pártprogram 32. pontja szerint az elektrifikálás az országépítés egyik legfontosabb alapfeltétele.

A villamosítás különben nemcsak Török-és Szovjetországra, hanem a távoli Kelet-Ázsiában is nagymértékben halad előre és még a mohamedán vallásúak életét is átalakítja. A maláj szigeteken például eddig estéknként a műezzinek kiáltották szét az imádságok kezdőszóit, a modern élethez egyúttal nagyfokú autóforgalom óta azonban a műezzinek szava egyre kevésbé volt érthető. A mohamedán egyházi vezetőség erre elhatározta, hogy a maláj szigetek négy főméséből ezentúl hangszórókkal fogják a műezzinek dalát továbbítani. Amíg eddig csupán 100—200 méteres körzetben volt hallható a műezzinek dala, most a hangszórók a legnagyobb autótúlkölességek közepette is több kilométer távolságban továbbítják a műezzinek szavát. Kétségtelen, hogy a romantikus Kelet jellegzetes vonásai a technika előhaladásával együtt tűnnek el. A műezzinek ezentúl nem állanak már kitárt karokkal a minaretek erkélyén, nem kell a szük csigalépcsőkön naponta ötször le- és felmászni, hanem egyszerűen a szobájukban kiáltják bele a mikrofonba. Allah és Mohamed dicsőítését, amelyet azután városszerte hallani lehet.

— A vállalatok román személyzet alkalmazásáról szóló törvény értelmében felterjesztendő nyomtatványok beszerezhetők Boros papírüzletben Cluj, Calea Reg. Ferdinand 2.

Három amerikai szenátor vádirata a palesztinai angol kormányzat ellen

Az amerikai „vizsgálóbizottság” eredményei

Newyork, január 13. Az angol királyi vizsgálóbizottság palesztinai tárgyalásaiból már most kivehetők azok a törekvések, amelyek az angol politikát vezetik Palesztinában. Az a mód, ahogyan a királyi bizottság tagjai magát a mandátumot kezelik és azok a megjegyzések, amelyeket Anglia palesztinai közelethez tettek az utóbbi napokban, nyilván arra engednek következtetni, hogy Anglia mandátárius helyzetét gyarmati pozícióval szeretné felcserélni Palesztinában. Nyilván erre tendálnak a királyi bizottság feltűnő kérdései és megjegyzései a tanúk kihallgatásánál és nem kétséges, hogy Abdullah emir új terveze a transzjordániai arab királyságról és Palesztinának angol dominiommá való átalakításáról, az angolok tudtával vetődött fel. Bizonyos azonban, hogy ilyen mélyreható politikai átalakuláshoz nem elegendő Anglia pusztá akarata, mert Palesztina politikai sorsába nemcsak a Népszövetségnek és tagállamainak, hanem Amerikának is beleszóla van. Azok az érdekeltek, amelyek az angol és a többi imperialista hatalmak politikája között állanak fenn, nem egyszer játszottak döntő szerepet abban a harcban, amelyet a cionizmusnak a mandátárius hatalommal kellett megvívnia.

Az amerikai „vizsgálóbizottság”

Ezért rendkívül nagy jelentőséggel bír Amerika magatartása Palesztinával szemben ma, amikor a királyi bizottság tárgyalásai komoly aggodalmakra adhatnak okot a zsidóság részéről. Nem a véletlen összejátszása volt, hogy akkor, amikor a londoni kormány elhatározta, hogy királyi vizsgálóbizottságot küld Palesztinába, Amerikából is „vizsgálóbizottság” indult el az épülő országba. Három amerikai szenátor járta be Palesztinát, akik tapasztalataikról a Hearst lapok hasábjain számoltak be. Most könyvalakban jelent meg a három amerikai szenátor jelentése, amelynek bevezetőjében a szenátorok kifejtik palesztinai vizsgálataik célját és összegezik annak eredményeit.

Ez az összegező jelentés az angol királyi vizsgálóbizottság palesztinai tevékenységével is foglalkozik és többek között a következőket állapítja meg:

Amerika és Palesztina-mandátum

A királyi bizottság — írja az amerikai jelentés — arra kapott felhatalmazást, hogy kivizsgálja a legutóbbi arab sztrájk és terror-uralom okait és javaslatokat tegyen a

palesztinai kormány politikájának megváltoztatására.

De nem jogosították fel a bizottságot arra, hogy megváltoztassa a Palesztina-mandátum alaptörvényét, amelynek a Zsidó Nemzeti Otthon felépítése a célja.

Ez nem is lehet más, mert a mandátum jóállási megbízatás, amelyet Nagy-Britannia a világ összes kultúrmemzetétől kapott.

Amerika Palesztinával kapcsolatos érdekei semmiesetre sem külföldi ügyekbe való beavatkozás dolga.

Ez az érdeke innepélyes szerződésre támaszkodik, amely 1924 december 3-án jött létre az Egyesült Államok és Nagy-Britannia kormányai között. Az amerikai-angol konvenció alapján adta hozzájárulását Amerika Nagy-Britannia palesztinai mandátumához, azzal a kikötéssel, hogy

bármilyen változás történne a mandátárius kezesség rendelkezéseiben, az csak az amerikai kormány hozzájárulásával eszközölhető. A palesztinai szerződés közvetlenül érinti Amerika népét és Amerika kormányát.

A zsidók tragédiája Közép- és Keleteurópában, mely oly szoros összefüggésben áll a Zsidó Nemzeti Otthon felépítésével, parancsoló szükségessé teszi a palesztinai válság konstruktív megoldását. Hogy ilyen megoldás lehetséges, arról az amerikai szenátorok vizsgálatainak eredményei tanuszkodnak. Ezek az eredmények a következő pontokban foglalhatók össze:

Anglia kötelezettségei és mulasztásai Palesztinában

1. A palesztinai válságnak két főoka van: Elsősorban az állandó és szilárd angol közigazgatási politika hiánya, másodsorban a zsidó és arab törekvések között fennálló ellentét. Ami a mandátárius hatalom politikáját illeti, Nagy-Britannia, mint kezes, arra vállalt kötelezettséget, hogy Palesztinában olyan előfeltételeket teremt, amelyek „biztosítják a Zsidó Nemzeti Otthon felépítését” és „megkönnyíti a zsidó bevándorlást és előmozdítja a zsidók zárt letelepedését az ország földején”, anélkül, hogy veszélyeztetné a lakosság többi részeinek jogait. Ezek világos kötelezettségek. De ezeknek teljesítéséhez egyértelmű és egyenes vonalú politika szükséges. Nyílt titok azonban, hogy a Palesztinai polgári közigazgatás bizonyos elemei nem szimpatizálnak azzal a kezességi kötelezettséggel, amellyel hivataluk jár és nem nézik jószemmel a Zsidó Nemzeti Otthon építését. Erre vezethető vissza a mandátárius hatalom ingadozó politikája, ami bátorítja a törvénytelenégeket és viszályokat az országban.

A közbiztonság

2. A mandátum kifejezetten közbiztonságot ígér a zsidó telepeselemek Palesztinában. Nyilvánvaló, hogy az angol kezes elmulasztotta megteremteni ezt a biztonságot. Az amerikai bizottság tagjainak véleménye szerint nincs méltóság ezen elemi mandátárius kötelezettség nyílt megszegésére. Nem lehet igazolást találni azokra a kilengésekre, amelyek az utóbbi hónapokban történtek a szentföldön ártatlan zsidó férfiak, nők és gyermekek ellen.

Az arab-zsidó megegyezés útja

3. Az arab-zsidó ellentéteknek politikai okai vannak. Bizonyos arab agitátorok, akik a pánarab nacionalista mozgalommal azonosítják magukat, arab államot akarnak Palesztinában és tökélet kovácsolnak abból a félelemből, hogy bizonyos zsidó elemek zsidó államot akarnak létesíteni Palesztinában. A mandátum nem igazolja az ilyen ambíciókat, egyik fél részéről sem. A felelős zsidó vezetők kölcsönös paritáson alapuló egyezményre tettek ajánlatot az araboknak, hogy mindkét fél véde legyen a másik uralmától. Palesztinában csak palesztinai állam létesülhet és ha Anglia ezt világosan és félreérthetetlenül megerősítene, úgy megnyílana az út az arab-zsidó megegyezés számára.

A bevándorlás és többség kérdése

4. Az arabok azon követelése, hogy szüntessék be a palesztinai zsidó bevándorlást, élet és halál kérdése a közép- és keleteurópai zsidók számára. Ez a kérdés azonban gyökereiben érinti a mandátumot is. Semmilyen gazdasági ok nem áll fenn a zsidó bevándorlás felfüggesztésére, vagy korlátozására. Palesztinában nincs munkanélküli

ségi probléma. A zsidó bevándorlás és tökébeözönlés fokozta az ország befogadó képességét. Aki pedig az araboknak a zsidó többségtől való félelmét illeti,

a lakosság száma nem lehet döntő tényező a hatalomra nézve.

A hatalmat fenn lehet tartani megfelelő intézkedésekkel, tekintet nélkül a számszerű viszonyokra. Az arabok és a zsidók kölcsönös félelmét a többségi uralomtól kiküszöbölheti olyan Legislative Council létesítése, amelyben a zsidók és az arabok egyenlő számban és választás alapján vesznek részt.

5. Ebben a fejezetben a jelentés a földkérdéssel foglalkozik és megállapítja, hogy a zsidó földvásárlás felfüggesztése, vagy korlátozása sem volna indokolt gazdasági szempontból, majd valóságos dicsőítmény hangján nyilatkoznak a szenátorok a zsidó uttörők mezőgazdasági és ipari teljesítményeiről.

Transzjordánia és a zsidó telepítés

6. Hasting szenátor szerint az Európából menekülni kényszerült zsidók milliós letelepítésének kérdését csak Transzjordánia megnyitásával lehet megoldani. Transzjordániának is szüksége van a zsidó bevándorlásra és telepítésre, mely fellendítené az országot. Hasting szenátor ezért azt javasolja, hogy a zsidók kössenek barátsági szerződést a transzjordániai arabokkal, ami a palesztinai feszültséget is enyhítené.

Haggibbor-bál

Harmadik éve immár, hogy a hagyományos Haggibbor bálak széleiaja megszakadt. Belső, de főleg külső okok voltak azok, amelyek a cluji zsidó sportegyesület tradicionális évi mulatsága megrendezését akadályozták. Ez évben a bál megtartása a legteljesebb mértékben biztosítva van. A Haggibbor vigalmi bizottsága hetek óta a legnagyobb csendben készíti elő a bálát, amelynek programja immár teljesen ki van dolgozva úgy, hogy az idei bál semmiben se maradjon mögötte az eddigi Haggibbor-bálak sikerének, sőt ha lehet, felül fogja mulni.

Mert a Haggibbor bál sikerének ezuttal kettős célt kell szolgálnia. Tul a cluji zsidó társadalom kétségtelen kitűnő szórakoztatásán, a Haggibbor bál jövedelme a pálya építési alapot kell jelentősen gazdagítsa. A Haggibbor rendkívüli költségekkel ruházta amelynek kezdő munkálatai előrehaladott stádiumban vannak. Az építkezés folytatásához azonban tekintélyes összegekre van szükség. Hogy napjainkban milyen fontos szerepe van egy zsidó sportegyesületnek a zsidó ifjuság tömegtestnevelése terén, erre fölösleges rámutatni. Ezt a hivatását ma már csak saját pályáján tudja elvégezni. Ez tehát az oka annak, hogy a Haggibbor vezetőségének minden egyes tagja, a vigalmi bizottsággal karöltve azon tevékenykedik, hogy az idei Haggibbor bál erkölcsileg, mint eddig is, anyagilag pedig az eddigi bálak sikerét is felülmulja.

Ezen cél követésének szolgálatában a Haggibbor rendkívüli költségekkel ruházta fel az idei Haggibbor bált. Mindenekelőtt is a bál francia négyessel kezdődik, azonban még számos meglepetés készül hogy az idei bál nem csak méltó folytatása legyen az eddigi, felejthetetlen emlékü Haggibbor bálaknak, de az utóbbi két évben elmaradt Haggibbor bálakat is pótolja. Ha végül, de nem utolsó sorban megemlítjük, hogy a büffét a finom ételeiről, kitűnő italairól közismert Lucullus R. T. fogja szolgáltatni, amelynek tulajdonosai részt kérnek a sikerből, bátran állíthatjuk, hogy a Haggibbor bál minden eddigit felülmúló sikerre számíthat.

A Haggibbor bál izlésesen nyomott meghívóinak kihelyezését, amelyen az épülő Haggibbor pálya rajza is rajta van, a rendezőség megkezdte. A bál január 23-án, szombaton este lesz az új iparkamara dísztermében.

Ernst Glaeser: Hazátlanok. Az ujjabbkori világirodalom egyik legmeg-ázóbb, legmélyebb és legművészebb regénye. 320 lap. Tábor kiadás. (Zarek: Mendelssohn, Dubnov: A zsidóság története, Székely: Az antiszemitizmus stb. stb.) kötetje füze 106 lej, kötve 158 lej plus taxa Lepage-nál Cluj. Kérjen teljes Tábor jegyzéket.

Az ADOLF TEFNER

operett társulat transilvániai turnéra jön a

Sárga árnyék és a Chasa fin Choracicrac

című szenzációs énekes színjátékokkal.

SIDY THAL

a Transilvániában közszereplésnek örvendő primadonna közreműködésével. A darabokat

Jacob Sternberg,

az ismert költő rendező. A turné sorrendje:

Január 13—14-én ORADEA.

Január 16—17-én SIGHET.

Január 18—19-én BAIJA-MARE.

Január 20—21-én SATUMARE.

Január 23—24-én BISTRITA.

Január 25—26-án TG-MURES.

Január 27—28-án GHEORGHENI.

HIREK

Radio Columbia Ingelen
1937. typ.
Constructio-
nái Piata Unirii 31. Telefon: 93.

— Hivatalosan cáfolják Sassu miniszter lemondásának híreit. Bucurestiből jelentik: A Viitorul cáfolja a hírt, hogy Sassu miniszter lemond és a Banca Nationala egyik adminisztrátori tisztségére jelölteti magát.

— Egy sighet-i cselédeány megdöbbentő tragédiája. Sighetről jelentik: Megrendítő szerencsétlenség történt néhány nappal ezelőtt Sigheten Darvarescu vámtisztviselő Regele Ferdinand ut 20 szám alatti lakásában. A vámtisztviselő feleségével együtt Viseul de Susra utazott hivatalos ügyben és két kis gyermekét Stadler Maria cselédeány gondjaira bízták. A cselédeány alaposan berúgott a kályhába és a kipattanó szikráktól tüzet fogott a ruhája. Pár perc múlva a szerencsétlen cselédeány élő fákyaként, a fájdalomtól féltől szaladgált a szobában, ahelyett, hogy a mentésre tudott volna gondolni. Az elősiető szomszédok a kórházba szállították a szerencsétlenül járt háztartási alkalmazottat, aki tegnap irtózatossá kinok között kiszervezték a kórházban.

Zsufolt ház fogja ünnepelni Dela Lipinska-ját, a világhírű előadóművésznőt egyetlen koncertjének alkalmából 20-án, szerdán este 9 órakor teljesen új műsorával a Capitol mozgóban.

— Információs irodát állít fel a városháza. A közigazgatási törvény értelmében az összes helyi közigazgatási hivataloknak információs irodát kell felállítani, amellyel közvetlenül léphessenek összeköttetésbe a polgárok, hogy ne kelljen minden egyes ügyükkel a központi közigazgatási szervekhez fordulni. Az információs iroda január 15-én nyílik meg, ahol kötelesek minden egyes polgár kérését figyelembe venni és a lehetőségek szerint elintézni. Az iroda alkalmazottai figyelembe kell vegyék a polgárok írásbeli kéréseit is, ha az illető válaszbélyegen kívül csatolja lakása címét is. Az információs irodának nemcsak informatív jellege lesz. A tisztviselők kötelesek eljuttatni a kérvényeket a megfelelő ügyosztályhoz és gondoskodniuk kell arról, hogy minden kérés legkevesebb 30 napon belül válaszoljanak meg. A rendelet végrehajtásával és annak ellenőrzésével az időközi bizottság dr Moga főtitkár bízta meg, aki minden bizonnyal a legpontosabban és a polgárok érdekeit szem előtt tartva fogja megoldani feladatát.

Megvételre keresem
Benamy
„EURÓPÁTÓL—ÁZSIÁIG”
és
„UJ PALESZTINA”
című könyveit.
Ajánlatokat a kiadóba kérünk.

— Orvosi hír. Dr. Abrahám Lajos nőgyógyász, sebész hazaérkezett és rendeléseit újból megkezdte. Reg. Ferdinand 43—45 alatt.

— Ismét embervér folyt a Tisa partján. Sighetről jelentik: Sighet közelében, a Tisa partján, egy középkori férfi holttestét találták meg, akinek a homlokát golyó lyukasztotta keresztül. A vizsgálat során megállapítást nyert, hogy az áldozat Danci George iapai főfőnökkel azonos. A hatóságok azt is megállapították, hogy Danci nem követett el öngyilkosságot, hanem vagy büntény esete forog fenn, vagy pedig csempésznek nézték és a cseh fináncok lötték agyon. Danci valószínűleg volt a cseh maramuresi Alsópapsa községbeli feleségétől. Az elmúlt héten a huszti bíróság előtt folyt le a válogás. A tárgyalás óta senki sem látta a tragikus véget ért földművest. A nyomozás folyik, hogy fényt derítsen a rejtélyesnek látszó ügyre.

— Egyezség jött létre a Rapid autobuszszindikátusban. A Rapid autobusztulajdonosok hivatalosan értesítik a közönséget, hogy a vezetőség megegyezése folytán ezúttal az összes autobuszkra érvényesek a szindikátus által kibocsátott bérletjegyek. Ezzel együtt megszűnt az a hetek óta tartó állapot, amelynek leginkább szenvedő hőse a közönség volt.

— Hertz Márton áttették a magyar határon. Bucurestiből jelentik: Ma délelőtt 11.30 órakor Hertz Márton könyvkiadó Decebal állomásnál áttették a határon. Hertz kijelentette, hogy mindent elkövet, hogy törvényes úton visszatérhessen az országba.

— Ha az arcszine fakó, szürkésárga és tekintete bágyadt, ha szomorú, hangulata nyomott és nehéz álmok gyötrik, ha a bél tulságos rothadási folyamatai, gyomorfájás és epepangás kínozzák, olyankor tanácsos néhány napon át reggel éhgyomorral egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet inni.

Uj Zilahy regény: A fegyverek visszazének a mai fegyverkezési korszakról szó. Egy nagy fegyvergyáros szerelmei és tragikus élete. 350 lap. Athenaeum kiadás, 132 lej minden könyvkereskedésben, vagy Lepage-nál Cluj. Kérje az Athenaeum ujdonságok teljes jegyzékét.

Városunk színe-java megváltotta jegyét Dela Lipinska-ja egyetlen koncertjére, teljeseen új műsorával 20-án, szerdán este 9 órakor a Capitol mozgóban.

— Danzig Hille előadása Tg-Muresen. A tg-muresi Helyicsoport f. hó 17-én, vasárnap este 9 órakor az Avoda Klubban tartandó diensztjén Danzig Hille az Uj Kelet belső munkatársa: A zsidó nép politikája címmel fog előadást tartani. Az előadás iránt rendkívül nagy érdeklődés nyilvánul meg. Érdeklődőket szívesen lát a Helyicsoport Kulturbizottsága.

— Időprognózis. Többnyire borús ég, derülő irányzattal az ország északi részeiben, enyhe keleti, erősebb északi szél, csökkenő hőmérséklet, havazás az ország északi és keleti részeiben. Ma reggel óta Bucurestiben is havazik. Predealon a hóréteg vastagsága 42 cm, Stána de Valen 40 cm, a fővárosban ma +2 Celsius fokot mértek.

ROYAL slágermozgó hatalmas sikerrel mutatta be az amerikai filmgyártás diadalát:
Az éiféli mars
c. grandiózus háborús film. Főszerepekben: 3 nagy sztár:
WARNER BAXTER, FREDERIC MARCH, LIONEL BARRYMOORE.

— Giszkalay János Targumuresen. Január 5-én a tg-muresi Helyicsoport diensztjén Giszkalay János tartott előadást Morris Rosenfeldről. A kitűnő előadó ezalkalommal is elkápráztatta a hallgatókat, — mely csak részben fért el az Avoda Klub tágas előadó termében — és hosszantartó tapssal adott kifejezést tetszésének.

— Popovici Mihai Lupunál. Bucurestiből jelentik: Mihai Popovici dr Lupunál látogatást tett és hosszasan elbeszélgetett vele. Lupu egyébként gyengélkedik.

Chaplin civilben. May Reeves kitűnő új könyve Chaplinról. Füuve 92 lej, kötve 125 lej Lepage-nál Cluj. Gyönyörű Renaissance könyv, mint Pourtalés: Chopin 129 lej füuve, kötve 158 lej és Muschler: A Szajna ismeretlenje füuve 46 lej, kötve 79 lej. Kérjen Renaissance jegyzékét.

Kaszával jöttél csuf halál hozzám, Kár volt a fáradságért, itt a HORIA ám

— Házkutatást tartottak a liberális párti képviselő lakásán. Bucurestiből jelentik: A silistrai hatóságok házkutatást tartottak Angheloff Ivan liberális listán beválasztott bolgár képviselő és a silistrai bolgár kolónia vezetőjének, Vasiu Kalcseffnek lakásán. Különböző iratokat és könyveket foglaltak le.

— Orvosi szakülés. Docent dr. Leo Strominger a bucuresti orvosi fakultás magántanára: „Priviri generale asupra colibacilozei in pactica medicala” címen tart előadást a „Paul Ehrlich Orvostudományi Egyesület” 99. tudományos ülésének keretében f. évi január 17-én, vasárnap délután 6 órakor a Salom Klub (Str. Filipescu 6.) aulájában, amelyre a tagokat és orvosvendégeket tisztelettel meghívja a vezetőség.

Minden zene és dalkedvelő ott lesz Dela Lipinska-ja, a világhírű előadóművésznő egyetlen estjén 20-án, szerdán este 9 órakor a Capitol mozgóban.

Lothar: A megváltó halál. Szabad-e megölni a gyógyíthatatlan beteget? Izgalmas és lélekzetfójtó, pompás új regény 350 lap, 178 lej Lepage-nál Cluj. Kérjen teljes Franklin jegyzékét.

Bistritzki-hét

Cluj, január 13. Mint már jelentettük, vasárnap érkezik Clujra Nathan Bistritzki, a hírneves palesztinai héber poéta, a Keren Kajemeth jeruzsálemi főirodájának igazgatója. Bistritzki egy hétig marad Clujon és ezt a hetet Bistritzki-hétnek nyilvánította a cionista helyicsoport, mely hétnek minden napján előadásokat fog tartani Bistritzki, különböző kulturális, társadalmi és cionista-politikai kérdésekről. Vasárnap délelőtt 11 órakor nagyszabású miting lesz az Uránia mozgóban, melynek keretében tartja meg első cluji előadását Bistritzki.

— Madgearu Virgil előadása Clujon. Madgearu Virgil, a nemzeti parasztpárt országos főtitkára vasárnap, január 17-én délután 5 órakor a prefektúra nagytermében előadást tart a cluji nemzeti parasztpárt ifjúsági szervezésének meghívására a „Gazdasági élet románosítása” címen.

Móricz Zsigmond: A betyár. A rablóvezér izgalmas, művészettel megirt regénye. Uj Móricz szenzáció füuve 132 lej, kötve 170 lej minden könyvkereskedésben, vagy Lepage-nál Cluj. Kérjen teljes Athenaeum jegyzékét.

— Ujra egy hónappal elhalasztották a középiskolai tanárok képesítési vizsgáját. Bucurestiből jelentik: A középiskolai tanárok február 22-re kitűzött képesítési vizsgáit egy hónappal elhalasztották. A beiratkozási határidő január 15-én jár le.

öt nyelven éneklő a világ válogatott slágerait Dela Lipinska-ja, a világhírű előadóművésznő egyetlen koncertjén teljesen új műsor keretében 20-án, szerdán este 9 órakor a Capitol mozgóban.

Uj Stefan Zweig: Harc egy gondolat körül. Castello és Calvin, világszenzáció, mint minden Stefan Zweig könyv. (Pld. Rotterdami Erasmus 158 lej és Stuart Mária füuve 211 stb. stb.) Calvinról szól, de a mai korról is. 132 lej mindenütt, vagy Lepage-nál Cluj. Kérje Rózsavölgyi új teljes jegyzékét.

Egy világhírű tenorista érkezik Clujra.
Hans Joachim Herz
a bécsi nagy Opera tagja.
Hétfőn, január 25-én este 9-kor nagy díszelőadás lesz a
Román Operában
Színe kerül az
AIDA
Jegyek kaphatók a „Románia Artistica” színházirodában Piata Unirii és az Opera pénztáránál.

— Nyugtalanág a petróleumi piacon. Bucurestiből jelentik: A petróleumi piac igen nyugtalan. A legtöbb rendelés Olaszországból érkezik. Constantinban több petróleumhajót béreltek.

— A Tnuat Tóra Umláchá csoportjainak figyelmébe. A Tóra Umláchá-szervezet elnökei azt a tendenciózus hírt terjesztik, hogy szervezetünk egy más szervezettel való egyesülés folytán megszűnik. Figyelmeztetjük elvbarátainkat, hogy ez a híresztelés nem felel meg a valóságnak. Ki kell hangsúlyoznunk, hogy szervezetünket nem a pillanatnyi opportunizmus teremtette meg, hanem ideológiai szükségszerűség és a vallásos cionista munkásság létfenntartó érdekei. Semmiféle más párt keretéből a szempontból nem felelnek meg. Ezért szervezetünk megszüntetésében munkásságunk cserbenhagyását látánk. Ezeknek tudatában lelkiismereti kötelességünknek tartjuk szervezetünk fenn tartását és további kiépítését. Tnuat Tóra Umláchá Központja, Dej.

Jöjjön az Uj Kelettel Párizsba!
Májusban a párizsi vilákiállításra az Uj Kelet utazási osztálya
nagyszabású társas-kirándulást rendez Párizsba
A kirándulásnak, amely 17 napot, rt, teljes díja 15.600 lej.
Budapest—Bécs—Párizs—Milánó és Venézia megtekintésével.
Jelentkezni lehet az Uj Kelet utazási osztályánál.

UJ KELET Legújabb hírek

Németország nem vonul vissza addig Spanyolországból, míg nem szerez gyarmatot

(Elsődoldali cikkünk folytatása)

ezért a köztársaságiak nem találtak túl nagy ellenállásra. A felkelők fáradtaknak látszóttak és nem volt idejük konszolidálni új állásaikat. Az ellenség nagymennyiségű hadianyagot hagyott hátra. A főváros környéke most kb. 20 kilométer körzetben meg van tisztítva a felkelőktől. A felkelőkkel mindössze 8 kilométeres fronton áll fenn érintkezés.

Valencia, január 13. (Rador.) Tegnap este 20.45 órakor a tenger felől ágyutüz hallatszott. 50 lövés zaját számolták. Azonnal riadót rendeltek el, de semmilyen további jel nem mutatott ellenséges erők jelenlétére.

Cáfolják a bilbaói zendülés híreit

A baszk kormány ma hivatalosan cáfolja azokat a híreket, amelyek szerint Bilbaóban zendülés tört volna ki. A városban teljes a rend. Bilbaóban a kormány egyetértését a nép teljes bizalma kíséri, mert látja, hogy a kormány megvalósítja programját a körülmények adta lehetőségek keretében.

A Havas egyidejű gijoni jelentése szerint január 12-én délelőtt a Marta Junquera kormányhajó személyzetét a Königsberg parancsnoka szabadlábra helyezte. A matrózokat, akik január 3 óta voltak a német hadihajó fogságában, három csónakon vitték partra és ott átadták Lastres helyiség kormányhatóságainak. Néhány német tiszt kísért a matrózokat partra. A német tisztek távozásukkor fasiszta módon üdvözölték a spanyolokat, akik kommunista tisztelegéssel választottak.

Párizs, január 13. (Rador.) A Le Matin jelentti, hogy a Tramontant nevű hajó Alicante-ből jövet ma 22 tonna aranyat rakódott ki, amit a spanyol kormány küldött a Francia Banknak.

Francó tábornok cáfolja, hogy német csapatok tartózkodnak Spanyolországban

A Havas salamancai jelentései szerint a felkelők hadszíntéri közleménye így szól:

„A különböző frontokon semmi említésre méltó nem történt. Ötven milicista átpártolt sorainkba.”

A Havas értesülése szerint a felkelők hadvezetősége Irún védelmi rendszerének megerősítésén dolgozik. Különösen Guadelupa erődjére fordítanak nagy figyelmet. Új csapatok számára külön épületeket emelnek.

Salamanca, január 13. (Rador.) Franco tábornok cáfolja azt a hírt, hogy Spanyolországban német csapatok tartózkodnának. A cáfolatot tartalmazó ma kelt hivatalos közlemény a következő érdekes megjegyzést tartalmazza: „Az egész világ tudja, hogy Spanyolország nyitva áll mindenki számára, aki meg akarja tekinteni. Egyébként a német csapatokra vonatkozó hír tendenciózus.”

Csend a frontokon

Madrid, január 13. A főváros védelmi tanácsa jelentti, hogy az éjszaka alatt szokatlan tüzéri harc folyt. Egyik tábor állásaiban sem történtek változások.

Bilbao, január 13. A baszk tartomány védelmi tanácsa közli, hogy Martina körzetében a kormányerők tüzéri sikerrel bombázták az ellenséges állásokat, a Viguel ka-

szármát és Sucaregui helységet. A többi arcvonalon teljes csend van.

Asturiából is csendet jelentenek. A kormány állásait a San Esteban-hegyen bombázták, de kárt nem tettek benne.

A felkelők Gibraltárban molesztáltak egy angol hajót

Sevilla, január 13. (Rador.) A felkelők hadszíntéri jelentése ma így szól: Semmi említésre méltó nem történt a frontokon. A csapatok pihennek, az utóbbi napok rendkívüli erőfeszítései után. A felkelők elvagták a kormányerők közlekedését Madridból la Coruna és Escorial felé. A miliciát csak Villa-

verde és az egyetemi vár körzetében látni. A kormánycsapatok a főváros kiürítésével vannak elfoglalva.

Hitler nem hagyja cserben Franco

London, január 13. A New Frenckl című napilap párizsi levelezője tudni véli, hogy Faupel tábornok, a berlini kormánynak a burgosi felkelő kormány mellé delegált megbízottja felhívta Hitler figyelmét arra, hogy Franco tábornoknak 80 ezer főnyi hadseregre van szüksége. Hitler állítólag a következőket jelentette volna ki:

— Nem fogjuk elhagyni Spanyolországot, csak ha gyarmatokat szereztünk.

Kommunista tüntetés Mexikóban Trockij ellen

A kommunisták Trockij kiutasítását követelik, mert kijelentette, hogy röpiratot ad ki a moszkvai pörről

Mexikó, január 13. (Rador.) A kommunisták tegnap este tüntetést rendeztek Trockij Leo ellen. A kb. 500 főnyi tüntető 14-16 éves kora fiukból rekrutálódott. Nyolc gyereket letartóztattak, majd miután a rendőrfőnök szigorú dorgálásban részesítette őket, szabadonbocsátották. Ma délelőtt ennek dacára újabb Trockij-ellenes tüntetés volt. Hatvan motorkerékpáros rendőr és 100 gyalogos közeg tolaszolta el az utat előltük, mire összetűzésre került sor. Hét személy megsebesült, a rendőrség számos

letartóztatást eszközölt. A mexikói kommunista párt nyilatkozatot tett közzé, amely szerint Trockij már most megszegte ígéretét, hogy tartózkodni fog minden politikai tevékenységtől. Tegnap ugyanis nyilatkozott a sajtónak, amelyben élesen támadta a jelenlegi moszkvai rezsimet. Trockij közölte azt is, hogy röpiratot fog kiadni, amelyben jellemezni fogja a moszkvai per légkörét. A kommunista párt ezért Trockij azonnali kiutasítását követeli.

**Gaál Franci mindig esemény!
Gaál Franci mindig élmény!
Gaál Franci mindig szenzáció!**

Egyetlen filmje az idei szezonban

LILI KISASSZONY

Bemutatja egész héten a CAPITOL mozgó.

A nankingi kormány visszaadja Csang-Hszü-Liangnak a sianlui csapatok vezérletét

Sulyos zavargások törtek ki Sianfuban

Nanking, január 13. (Rador.) Hogy zavargás nélkül elfojthassa a Shensi-tartománybeli zendülést, a nankingi kormány állítólag kész visszaadni a sianlui csapatok vezérletét Csang-Hszü-Liang marsallnak. Ezt megerősíteni látszik az a tény is, hogy Csang-Hszü-Liang tíz magasrangú katonatiszt kíséretében repülőgépen Csang-Kaj-Sek szülőfalujába utazott, hogy a marsallal tárgyaljon.

Sanghai, január 13. (Rador.) Loyangból jelentik: Jelentékeny kommunista haderők elfoglalták Ingliangot Kang-Shu tartományban, 250 kilométernyire Sianfutól. Egy másik kommunista hadoszlop, 3000 ember, Lang-Cseu felé közeledik, amely Kan-Shu tartomány fővárosa. Sianfuban sulyos zavargások törtek ki. Fegyelmetlen katonák járják a várost fosztogatva.

A kormány és az ellenzék készülődései a községi választásokra

Miniszterközi értekezlet Dinu Bratianu lakásán

Bucuresti, január 13. (Az Uj Kelet tud.) Dinu Bratianu lakásán tegnap este miniszterközi értekezletet tartottak, amelyen Tarescu, Inulej, Antonescu, Anghelescu, Sassu, Iuca, Cancicov, Franasovici, Costinescu, Nistor, Valer Pop, Negura és Dimitriu vettek részt. A megbeszélésen a január 18-án kezdődő ülészak törvényjavaslatait dolgozták ki. A kormány előbb a bányatörvényt, majd a kisiparos hitlere vonatkozó javaslatokat kívánja megszavaztatni. A lapok értesü-

lései szerint Dinu Bratianu figyelmébe ajánlotta a miniszternek, tegyenek meg minden erőfeszítést, hogy a pénzügyminiszter által kért költségvetési megtakarítások keresztülvihetők legyenek.

Dimitriu, aki tegnap délelőtt több megyei tagozati elnök értekezletén elnökölt, közölte a kormány tagjaival, hogy milyen a helyzet a községi választások előtt. Dinu Bratianu rámutatott a választások rendkívüli fontosságára, mert azokat nemcsak ott kell meg-

tartani, ahol időközi bizottságok működnek hanem a többi megyékben és községekben is, minthogy most járt le a törvény által előírt három éves határidő, amikor a tanácsok felét újra meg kell választani. Így a március 25-re kitűzött választásoknak általános jellege lesz és ezért kell fokozni a választási propagandát. Bratianu végül néhány javaslatot járult a kormány tagjai elé. Az értekezlet Antonescu külügyminiszter beszámolójával ért véget.

A nemzeti parasztpárt készülődései

Bucuresti, január 13. A Dimineataj egy tudja, hogy a nemzeti parasztpárt előnik tanácsa, melynek szombaton kellett volna összeülnie, a jövő hét végére halasztotta ülését. Akkor a parlament munkaprogramjának ismeretében a pártvezetőség közös ülést tart a parlamenti tanáccsal és kidolgozza a parlamenti csoport munkatervét.

Tegnap délelőtt Madgearu Popovicit kereste fel, aki egy időben fogadta Ghelmegeanut is. A délután folyamán Popovici megbeszélést folytatott a transzilvániai tagozat fővárosban tartózkodó elnökeivel és a pártpropagandát illetően folytatott velük tanácskozást.

Isabán tegnap este ülést tartott a nemzeti parasztpárt helyi szervezete. Costachescu, elnök fegyelmet kért a párttagoktól a közelebbi községi választásokra, mert a választási kampányt már megnyitottak is lehet tekinteni.

Göring megérkezett Rómába

RÓMA, január 13. Göring és felesége ma megérkeztek Rómába. Még az est folyamán nagyfontosságú politikai megbeszélések lesznek, amelyeknek során meg tárgyalják a Berlin és Róma közötti együttműködés lehetőségeit, a napirendre levő kérdésekkel kapcsolatban. Göring csütörtök reggel kihallgatáson jelenik meg az olasz királynál, délután pedig megbeszélései lesznek Mussolinivel. Este a Duce társaságát ad a venégek tiszteletére. Pénteken pedig Ciano külügyminiszter dí-nájén fog résztvenni. Ezután Göring Nápolyba utazik, ahol a trónörökös vendége lesz. Péntek este Capri szigetét látogatja meg, 21-én pedig visszatér Rómába, ahonnan egyelőre még a nyilvánossággal nem közölt helyre utazik.

A fegyverkezéssel foglalkozott az angol minisztertanács

London, január 13. A mai minisztertanács Eden beszéde után belügyi kérdésekkel foglalkozott, többek között a fegyverkezés pénz-ellátása és a szárazföldi hadsereg sorozása kérdésében. Ugyancsak felülvizsgálták a légi és tengeri fegyverkezés menetét.

Meglepetést ígér az állampolgársági revízió

Bucuresti, január 13. A Tempo című lap szerint az állampolgársági listák revíziója az eddigi adatok szerint sok meglepetéssel fog szolgálni. Több ezer ember veszítené el állampolgársági jogait hanyagsága miatt, mert nem tettek eleget az előírt formalitásoknak.

A Szovjetunió költségvetése

Moszkva, január 13. A Szovjetunió elfogadott költségvetése 98 milliárd rubel jövedelmet irányoz elő.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron I. Pop 10
Telefonszám: 8-81

Síruhák

hozott és saját anyagból
hölgyek részére a leg-
újabb divat szerint
speciális kivitelben:

Mózes Andor
CLUJ, Str. Memorandului 2. szám.